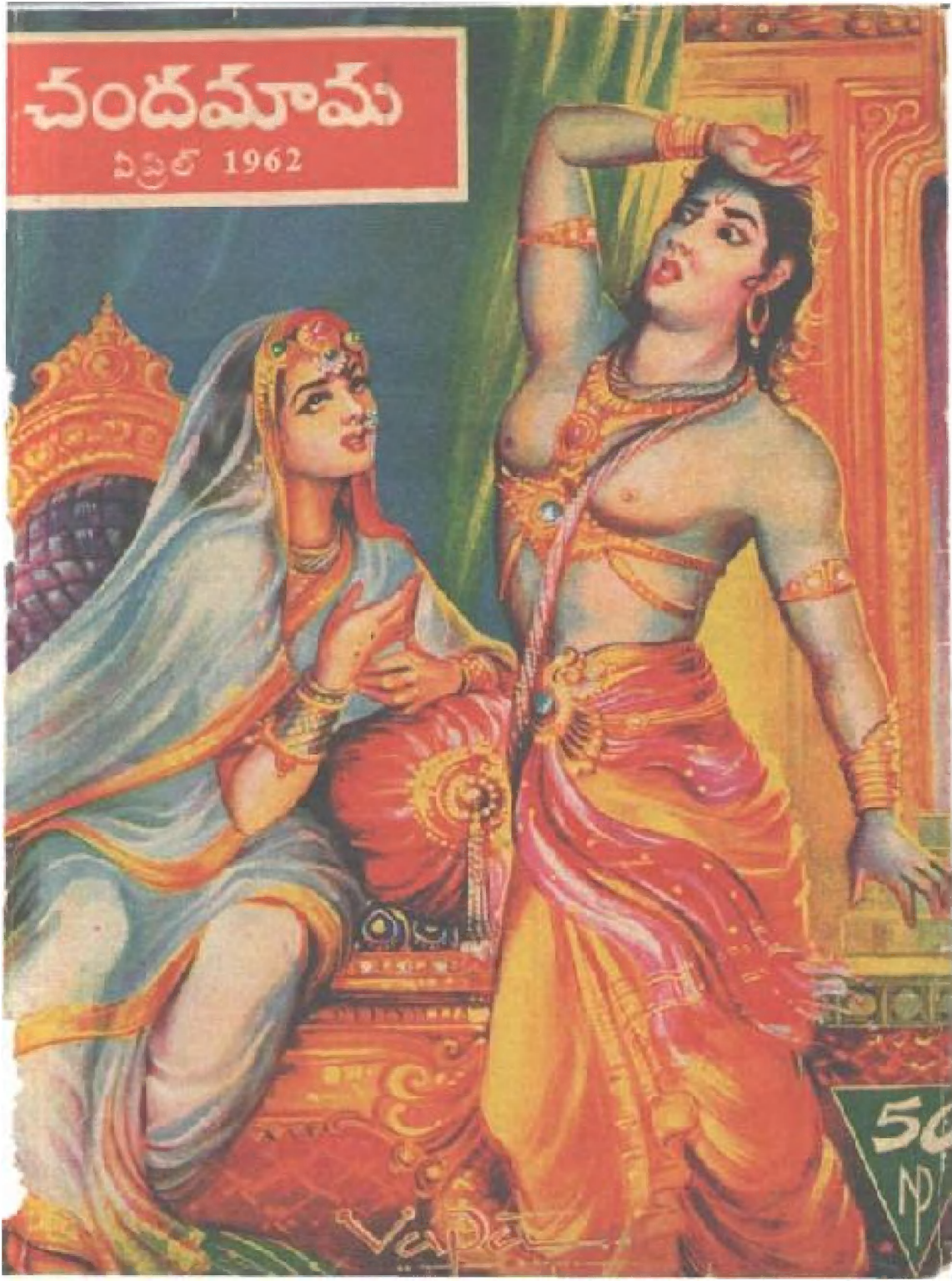

చందమామ

ఏప్రిల్ 1962

Prasad Process

PRIVATE LIMITED,

CHANDANAMA BUILDINGS, MADRAS - 26

..... Started in 1953 we have installed the latest type of Graphic Arts Machinery, employed the best Artists and Artisans who have been specially trained to execute the finest works for

YOU
and
THE TRADE.....

CALENDAR OR A CARTON..
POSTER OR A PACKAGE SLIP..
LABEL OR LETTER DESIGN..

..... DONE SUPERBLY
IN MULTICOLOR

Bombay Representing Office:

101, Poojha Kunj, 16-A, Road, Church Gate, Bombay-1

PHONE: 143229

Bangalore Representatives:

191, 5th cross Road, Gandhinagar, Bangalore - 9.

PHONE: 4335

హరిణ, శత్రుహం, అశోకవంశం... వైదొలగి
 తోడ్పాడవలసింది మీద వీరిని పొందే వరకు.
 ప్రమాణ అంబులంబా ఎక్కడ ఉన్నాడో తెలుసు. వీరి
 మీద వైదొలగి వచ్చుకో వచ్చుకం రక్షణవల్ల
 అది మురిసిపోగల కుటుంబం కలిగి వేయవచ్చు
 నిన్ను, వైదొలగి వదిలివేయ... ముందుగా
 అందరి జీవితం అశోకవంశం!

ఎక్కడ వైఫబాయ్ వున్నదో,

అక్కడ ఆరోగ్యము వున్నది!

హిందూస్థాన్ లిమిటెడ్ ఉత్పత్తి

L-29-X15 TL

ఉప్రెట్ నిడదొడలి!

82.2.0055

ଅମର

అధికారం ఉన్నది. బి.ఎ.ఎస్.ఎస్.రావు - మౌనం. యంగిరాజేశ్వరావు

పరి. పరిహాసాన్ వారి బ్రాస్ అడుగు...

మా తాపత్రయములను

పారద్రోలండి

చెమ్మగారీ, కొరిమి వేడి, పిటి మధ్యని చల్లదన
మెక్కడ, వర్షా ఎలా ఉండగలం! — దీనికల్లా

ఆఫ్ఘన్ అవెండర్ చల్లండి. పరిమళంగా
పుండి, అలసట తీర్చి, చక్కమునకు
కాంతి నిచ్చును. కమాల్ సబ్బు,
ఆఫ్ఘన్ బాల్సమ్, ఆఫ్ఘన్
మన్ స్నా - ఇవి పెళ్లికూతు
లకు అత్యుపకారం.

ఆఫ్ఘన్ స్నా
హిందూ పాపక సాధనములు

ఏప్రిల్ విడుదల!

హిందూ మూవీస్ వారి

మంచి ముగ్గులు

వినియోగదారు: సి. సుందరం + ఆమర్త్య సుబ్బారావు
 నిర్మాత: కె. వి. మహాదేవన్
 దర్శకత్వం: ఆచార్య ఆశ్రయం

కృష్ణా ఎన్. ఆర్. ఆర్.

HYRE

104 374

బాల ప్రపంచంలో ఎల్లప్పుడూ
వినిపించే మాట న్యూట్రీన్

న్యూట్రీన్ కన్సెక్రెసెడ్ కంపెనీ
ప్రైవేట్ లిమిటెడ్,
చిత్తూరు, ఆంధ్రప్రదేశ్.

హీ
శిరోబాలు
ఆంత మనో
హరంగావుండ
వలెనని మీ కోరిక!

మీ తీరిక ఒక్క
రూపు మీ కెప్పుడూ
చురుచు, కాలిం!
ఒక్కానికొకమటునీ మరొకరికీ
మనం నీ బోనాడు —
అప్పుడు మీ బోనాడు అంత
మరొకరికీగా ముప్పవది
తేలియి దునుచునేక మీ
కూడయిం అల్లాటంకో
అమ్మలనా! అదిక
గుండుల మేన దున్నా
అకో గూరియన్న
ప్రకంపియి తరిచేకం
గం 'కేష' మరొకరి
మన బోనాడు ఒక్కా
నెమరుకొట్టవేసి మీ
బోనాడు కొత్త
తరిచేయి గదిగం
యిం — మీలకొనే
కొత్త దున్నాదలు!

బోనా గృహమనుంచి
మనముక కేషమేన అక్కరి

మీ కేష బోనాడు చురుకము
వేసి ప్రారంభించండి

వీర రుణ్ణు.
ఎమ్. ఎమ్. అంబేద్ నాథ్, బామనాథ్
వీరెల్లా:
ఎ. మరాత్తన్ అండ్ కో., బొంబాయి-3

నేడే చూడండి!

రాజలక్ష్మి పిలడర్వన్స్ వారి

వైది కన్నయ్య

దశబతు విరలాదార్య బిర్లాత డూండి

ఈస్టిండియా రిలేజ్

మీ ఇంట్లో ఇవి

ఉన్నవా...?

స్పెన్సర్స్
గ్రేస్ సిరప్

పసిబిడ్డల
ఉదర బాధలకు

సి. ఎ. క్యూ.

చలి, జలుబు, నొప్పి, జ్వరం
మున్నగువాటికి

ఎక్స్-మా

ఎగ్జిమా, చాకలి గజ్జి
మొదలగు అన్ని చర్మవ్యాధులకు

స్పెన్సర్ & కం. లీడ్.

హిస్టోరియన్స్ ఆఫ్ మెడిసిన్

1/153. మొదటి భాగం, మద్రాసు-2 ఇంటియా 10-11-52

పిల్లల నీఫా మిరాయిలు అద్భుత
 అని చూడొ రుచికరంగా ఉంటాయి

అనేక రకాలలో లభిస్తాయి

nifa

చాలా రుచికరమైన నీఫా మిరాయిలు

ఉదాహరణ: వైదలి మీర్ పప్పుల నీఫా, హరిదాసడి.

MSZ-007 A TG

'అయనను మెప్పించుట అంత సులభంకాదు...'

బ్రౌన్ బాట 16, షహిద్ జా 2, లొంగియన్ భూమి
 మించువ్వు శ్రీమతి, ఎన్.ఆర్. ప్రతి మీ వెళ్ళుచున్నది,
 'మీదికి వెళ్ళులేదు. కానీ నాకు చెప్పిస్తాను...'!
 ఇప్పుడు అయితే అలాంటిది ఉన్నట్టే! అయితే అప్పుడు...
 ... అయితే! నాకు తెలియాలి! నన్నెక్కడ వెళ్ళు
 త్తినా నాకు తెలుసు. అది నీ మాటే! మరల!
 'మీదికి వెళ్ళు' నాకు, నాకు... నాకు...
 మరల! నాకు తెలియాలి! నాకు తెలియాలి!

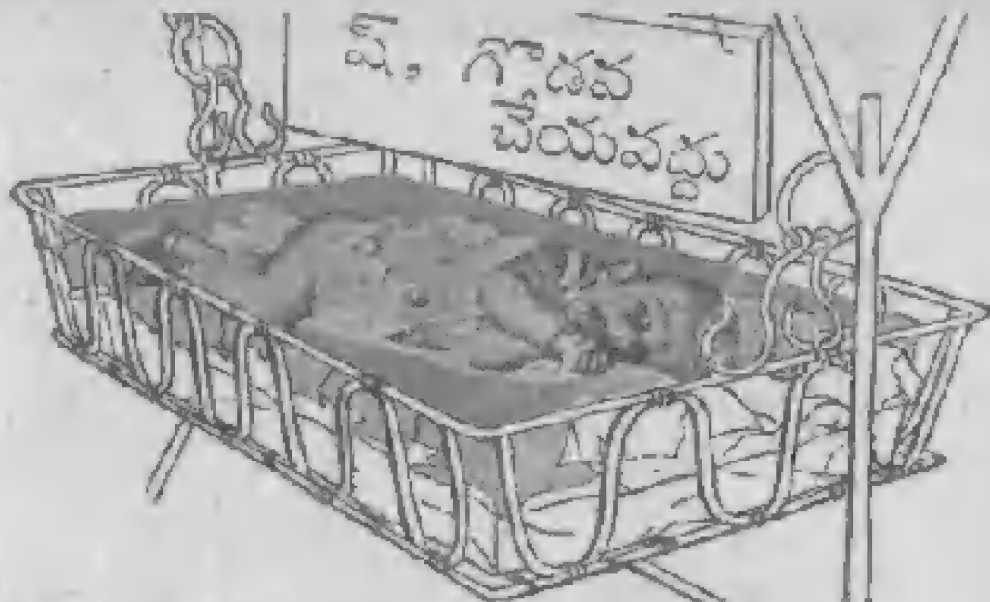
అయితే అప్పుడు
 అది నాకు, నాకు
 అది నాకు, నాకు
 అది నాకు, నాకు
 అది నాకు, నాకు
 అది నాకు, నాకు

సన్ లైట్

హిందూస్ టెక్స్ టెక్స్

S 10-X 29 TL

చకచక పెరగాలి...

చురుకుగా తిరగాలి...

పిల్లలలో ఎన్ని పిల్లలకీ దిప్పకోవాలి! సాధారణ పిల్లలకి అయిగొట్టా దెయ్యాలి. ఈరోగ - ఈ యెడారిలోనే అయిపి రెట్టింపు పెరగాలి. పాపాలు అన్ని వయసు పొందించి చక్కతెచ్చాంలే శరీరవృద్ధి అయిగొడుగునా అయికోవాలి. అట్టిదేమి. పాప అరోగ్యం దెప్పరిపి నుంచి మారించి శరీరవృద్ధి అయికోవాలి.

ఇందుకు అమృతాంజన్ రిమిడిక్ పాప గ్రెప్ మిక్చర్ అన్ని విధాలా ప్రశంసలని రాక్షుచి చెబుతున్నది. అది పోషణ ఇంటింది. చక్కగా చనినది పరిశుభ్రం చేయబడింది. పాపవల్ల పెరిగి పిల్లల పాపం తీవ్రమైనది అయిపోయింది చూపుంది.

పిల్ల పాపాలు! ప్రతి ఇంట్లో, అమృతాంజన్ రిమిడిక్ పాప గ్రెప్ మిక్చర్ ఒకటి స్వామి పాప వల్లంకి. పాప శక్తి వల్లంకి తీవ్రం చక్కతెచ్చుచు చక్కగా చనిగి అయిగొడుగుంది.

అమృతాంజనమ్

రిమిడిక్ పాప

గ్రెప్ మిక్చర్

శిశువైద్యులు, అమృతాంజన్ రిమిడిక్ మిక్చర్ పాపాలు-1, రంకల్-1, మృగి-1

NWT/AMJC-1417

సువాసన

తనరంచే

రేమీ

స్నో &
పౌడర్

Hydram

చందమామ

పంజాబుకు : ' పత్ర పాణి '

రామాయణ కథ గురించి ప్రజలలో ఉండే అనేక రకాల అపొహిలను తెలిగించడానికి "చందమామ"లో వార్షిక రామాయణ కథను ఏమాత్రమూ మార్పు లేకుండా ప్రచురిస్తున్నాము. ఈ విషయం అధిపతకే స్పష్టం చేశాము. అయినప్పటికీ "రామాయణం మోసం తీరిందా?" "గురువు పదవే నడిపేదాడని చదివామే, అతను బోయరాజుని ఎందుకు చాచా?" "రామాయణం సుమెరత్తుట్టి అబద్ధ మాడమంటావా?" ఇలాంటి సంగత్యాలు పాఠకుల నుంచి వినవస్తున్నాయి. పాఠకులు ఇలాంటి కుంగంకలు మాన రామాయణం తాదాకు అసలు కథ "చందమామ" ద్వారా తెలుసుకుంటారుగా!

సంపుటి : 30

ఏప్రిల్ 1962

సంచిక 4

CHITRA

భారత చరిత్ర

చంద్రగుప్తుడి కొడుకైన బిందుసారుడు క్రీ. పూ. 273 ప్రాంతంలో పరిపాలించాడు. ఆయన చరిత్రకారుల నాలుగు సంవత్సరాల అనంతరం అశోకుడు పాటలిప్రతిభలో రాజ్యాధిపతికం చేసుకున్నాడు. బిందుసారు డిలి ఆనెకమంది కూతుళ్ళూ, కొడుకులూ ఉండేవారు. రాజ్యాధికారం కోసం బిందు సారుడి కొడుకుల మధ్య యుద్ధం జరిగివట్టు కనిపిస్తుంది. అశోకుడు తన సోదరులను అనెకమందిని చంపి సంహారం ఎక్కాడని ప్రతితి. అతను బిందుసారుడి సంహారవానిని అసలైన వారసుడుగాక పోవచ్చు. అశోకుడి పట్టాధిపతికం నాలుగేళ్ళు అలవ్వగా అరగ కూడ రావడం జన్మదమ్మూల అంతు కనిపామే కావచ్చు.

అశోకుడు "ప్రియదర్శి", "దేవాదాం ప్రయ" అనే బిరుదులను తన పేరుతో చెప్పుకున్నాడు. అనేకమైన అశోక కావనా

లలో ఈ బిరుదులు కావవస్తాయి. రాజ్యా నిక వచ్చిన తొలికాలంలో అశోకుడు తన హిందూధర్మానికి కత్తి వట్టి ఎలాడు. ఆయన కళింగ రాజ్యంలో హెరమైన యుద్ధం చేసి దాన్నికూడా మగధ సామ్రాజ్యంలో తెచ్చు కున్నాడు. ఈ విజయంతో మగధ సామ్రాజ్యం తమిళదేశం మొసపా యావ ద్వారాన్ని ఆక్రమించింది. అప్పటికి ప్రాచీన చారిత్రా భాగం ఈ సామ్రాజ్యం లోక వచ్చింది.

కళింగ యుద్ధం భారత చరిత్రగతిలోనే గాక ప్రపంచ చరిత్రగతిలో కూడా ఒక ప్రముఖ ఘట్టంగా పరిణమించింది. అది అశోకుడి జీవితాన్ని మరొక మార్గానికి తిప్పింది. కళింగ యుద్ధంలో జరిగిన రక్త పాతం కళ్ళారా చూసి అశోకుడి అంతరాత్మ మెల్లొప్పింది. ఆయన పశ్చాత్తాపంతో కుమిలి పోయాడు. కత్తిని విడిచి ధర్మాన్ని

చేపట్టాడు. ఇక ప్రపంచంలో భర్మ ఎటు
యూతు తప్ప అస్తవజాయా ఖుండరాదని
తీర్మానించుకున్నాడు. అటు పిమ్మట
అయిన అనుపరిచిన వైద్యక విధానంలో
కూడా మార్పు వచ్చింది. తన రాజ్యంలో
భర్మ ఘోషే తప్ప యుద్ధ ఘోషే వినిపించ
రాదని ఆగోకుడు కావించాడు.

బౌద్ధమతమూ, బుద్ధుడి బోధలూ
అశోకుని ఆమోదంగా అకర్షించాయి. ఆయన
వాటిని శ్రద్ధా పక్తులతో పఠించి అపలం
బించాడు. బుద్ధగయకూ, కపిలవస్తు
నగరానికి యాత్రలు చేశాడు. అయిన
"భర్మ యాత్రలు" వెస్త్రా తన రాజ్య
మీంకా తిరిగి, సామాన్య ప్రజలకు "భర్మం"
బోధించాడు. ఒక్క తిరిగి 256 భజాలు
దేశయాత్ర చేసి, తన రాజ్యంలోనూ, పరిసర
జంబూద్వీప ప్రాంతాలలోనూ ప్రజలు
వనకలి తప్ప దేశత్వానికి దగ్గర వేర్ధారని
తప్పిస్తేద్దాడు.

దర్మప్రాపన కోసమూ, భర్మ వ్యాప్తి
కోసమూ ఆగోకుడు జెసిన కృత్తి యాహుతి
మైకుడు. ఇందుకుగాను ఆయన ప్రత్యేకంగా
ఉద్యోగులను నియమించాడు. దేశమీంకలా
కలాకానినాలు వెయించాడు, భర్మ స్తంభాలు
విచ్చాటు వెయించాడు. తన కొలుస్తలో

"భర్మ మహామాత్రులు" అనే ఉన్నతాధి
కారులను విచ్చాటు చేశాడు.

రాజ్యంలో అరాజకాన్ని తిప్పి అటు
విడుదా, ఇతర జాతులవారూ ఉండేవారు.
వారిని బలప్రయోగంతో అణచివే పద్ధతికి
ఆగోకుడు స్వస్తి చెప్పాడు. అయిన తన
కొడుకులకు సహితం నైతిక విజయం
యొక్క ప్రాకస్త్యం బోధించాడు. భర్మ
ప్రచారంలో ఆయనకు శారువారి మొదలైన
అయిన పత్నులుకూడా తోడ్పడ్డారు.

బౌద్ధ భర్మాన్ని ఇతర దేశాలలో ప్రచారం
చెయ్యడానికి ఆగోకుడు ఇతర దేశాలకు
ప్రచారకులను కూడా పంపాడు. ఈ విధంగా

బౌద్ధం సంహతానికీ, బర్మాకు, సుమత్రాకు
ఇతర ప్రాంతాలకు వెళ్ళింది. యువన
దేశాలకు కూడా అశోకుడు ప్రచారమును
వంపాడుగాని అక్కడ బౌద్ధం అంతగా
పాదుకోలేదు.

అశోకుడు మిగిలిన కృషిలేవాడు నిర్దుష్ట
మైన బౌద్ధ ధర్మాన్ని తిఖిత రూపంలో
తయారు చేయించాడు. బుద్ధ సంఘం
స్వీకృతి నిర్వహణ గురించి కూడా ఆసక్తి
చూపాడు. అశోకుడిలో వెళ్ళిన మేమంటే
అయిన బౌద్ధ మతాభిమాని అయినప్పటికీ
ఇతర మతాల పట్ల అవహేళన చూపలేదు.
ఇతరులను చూపినిద్దీలేదు. బ్రాహ్మణులూ,
శైవులూ, గోకాలమతం వారైన అజీనులూ,
తదితర మతాలవారూ తమతమ మతాలను
స్వేచ్ఛగా అనుసరించగలిగారు.

తాను ఏదైతే బోధించాడో దాన్ని
అశోకుడు అక్షరాలా అచరించాడు. ఇంకా
చిదను అడుపులో ఉంచాడు, ఇటులు

నిషిచించాడు. మనస్సులతోబాటు వశువు
అకు కూడా విశిష్టా సాకర్యాలు ఏర్పాటు
చేశాడు. ప్రయాతకుల సౌకర్యాలకోసం రహ
దార్ల వెంబడి చెట్లూ, తోటలూ వెయింపాడు.

అశోకుడి మరొక ప్రత్యేకత ఏమంటే
అయిన నిర్మించిన కట్టడాలు అత్యద్భుత
మైనవి. అలయాలు, విహారాలు, స్మారక
స్థూపాలూ మొదలైన వాటి చెంక అద్భుత
మైన పూర్వాల కట్టించాడు. అయిన ప్రజ
లకు దక్కతా, సహనము, అహంసా
బోధించాడు. అయిన కృషితో గంగాతీరాన
కొద్దిమంది మాత్రమే అవలంబించిన బౌద్ధ
మతం విశ్వవ్యాప్తి పొందింది. భారత
చరిత్రలో అశోకుడివారి అపూర్వ వ్యక్తిని
మనం చూడం.

అశోకుడు 36 లేక 37 విశ్వపాటు రాజ్యం
చేసి 232 (క్రీ. పూ.) ప్రాంతంలో మర
ణించాడు. అయినతో మగధ సామ్రాజ్య
వైభవం మాసిపోయింది.

అటలందుడ అలసి సొలసెన
అచ్చరమ కింపురుమ దెక్కిడు
గీత మాతానందు నెవమన
చాతురిగ ముద్దాడుమందెను !
తనమునకు మాధ్వశ్రీ నిధుడు
తురుణ బాకతమ చూచి 'శివ శివ'
యనుచు శమ్రులు మోడ్చి విచ్చుచు
అమె చెంచుత లేచి పోయెను !
శివ శరీరమ మా వసంతుని
శివరమై ముద్రిల్లముందుట
కాంచి తన పని ముక్తుడై యును
రింగగలదని మరుచు తలచెను.

రమ్మెమగు దెక పూతి వందిట
రతెనె నిల్చి రమా శుశూరుడు
చెలుపు వెల్లును, పూవులవ్యాలు
చెతగెని శివు చెంత కెగెను.

శివుడు శమ్మలు మోడ్చి వ్యాపూ
జనమునందున కూచుంటెను ;
శాతరస మాకారములు సా
కాత్మరించున యట్లు బుండెను !

వదలపై కెగ గట్టి తుకుడు
జనమునందు మునింగియుండెను ;
చాతిపై నైరాగ్య మెల్లను
చాకి పొసెన యట్లు బుండెను !

తలలు లేచి మహా నముక్తుల
బట్టి నిశ్చలుడైన తుకుని
కాంచి రతి పతి గుండె అదిపెను,
కరమునందలి విల్లు బాకెను.

గుండె చిట మువరించుకొని యా
కుసుమబాణుడు పైగి తెసెను ;
చిలుకలాను కోయలలు పెల్లున
శివు లతాగారమున మ్రోసెను.

అవుడు వందశ్రుడు నోటికి
అడ్డముగ వ్రేలుంచి ఇడ్డనె ;
వెంటనే విశ్వబ్రాహ్మణ వేద
విధి యంతయు మాటు మలుగెను !

పుష్పబాణుల రవుడు మెల్లగ
సారల మాటుగ వేగి శివునికి

కొందరి దూరమునందు నుండిన
గున్న మామిడి చెంత చేరెను.
శివుని పూజకు వచ్చె సుప్తేలు
చెతగని గరిష్ఠుడు యుష్టాదు
నెరువ వేర్చిన పూరి తనగ
సప్త పాదమున బయలుదేరినను,
నందికను యాజ్ఞ గ్రహి
సగతనాథ దితాని మొద్యగ
శివుని చెంతకు చేర, మాగుడు
చెజకు దిల్లును ఎక్కువెట్టెను.
మావి విగుడును అమకు గుణి నది
మేరుడు అన్నదనాస్తమెను;
అమ చెక్కిల్లెనది పూర్వ
యందునం దనురాగ ముత్పెను!

శివుని పాదములందు పార్వతి
సగ్గుణో ధృవులుంచి, మెల్లగ
చెను నెగ్గుని పూర్వ బాటగ
శిరము వంచి సమస్కరించెను.
హుడు కమ్మలు విచ్చి కనుగని,
"అనన్యతుండగు మనసి బడయుము
మిగుత!" యని దివించి - మునివనిని
దగవుతో కని పంచి పార్వతి.

కహంహో! యని మధుడు తని నె
త్యాహనాస్తమ మంటి విడిగెను;
హుని యద గుణి చెన మామము
అదను కొంతై వెదియుండెను.

శివుడు పార్వతి కాను తెచ్చిన
అశిమాంశు శివుని గిచ్చెను;
అచరమ్ముని శివుడు దానిని
అందుకానె మంచస్మరిమ్ముని!
అదియొ మదివని తమ్ములపురన
మెంటుకొన రసదాది విత్తుడు
పెదవి గణవి మహాగ్రహితున
పదల విశునిపైనే బాణము.
శివుడు అమ కెమ్మొలి చూడెను,
సగ్గుణో ఈమ శిరము వంచెను,
చంద్రుడు పాకుపువ పాలకతదగి
శంభు మన ముప్పాంగి పొల్లెను!

శివుని చూపుల నామ చూచిమీ
 పనుచున్నార మీగుడు కనుమన;
 ఒకరు వుల్కులాచేరి, పూచిన
 కదిమి మొలకై గిరిట నిలబడి!
 పాపని చూపులు గిరిజ పొగిచిమి
 నరగులొ బతి రాని పయ్యెము!
 నైమనతి అత్తరపు చూపులు
 పాపనియందె లగ్న మయ్యెను!
 మదుడు తన చిగుదాకు బాకును
 ఒకను బెట్టి, తనున్ను త్రిప్పయె,
 పార్యతి పరమేశ్వరుల యను
 బాపములు పరికించుచుండెను.
 అంత నికుడు తనకు చెట్టకు
 వింతవతి నలుదెసలు చూచెను,
 గున్న మోచితి క్రింద నిలబడి
 యున్న మారుని పాటబాచెను.

అవుర! యా నని మున్నుతుని దని
 శివుడు చిచ్చులు కన్ను చిచ్చెను,
 మున్నుతుల కాక కలుకు మొలకై
 మింది యచ్చట బూడియయ్యెను!
 అశ్వయ మభయం బదుచు దెవత
 లటకు వచ్చెడిలోన ఈకుడు
 ఆ సదేశమ దిదిచి పాటెను;
 నైమనతి చిచ్చారతి వెంపను!
 అంత రతి మున్నుతుని శోపము
 అదుచు గుండెల పదుగు తెత్తుడు
 వచ్చి, మూతిద కుచ్చ గమగెవి,
 రిప్పవది మూర్చిల్లె చిచ్చట,
 అంతలో హిమవంతు చచ్చట
 కరుగుదెంచి, అమోకుమారని
 విత్తికొని కన యింట కెగెను—
 ఈరెలుగుని అతవి ప్రొవెను! - (సశేషం)

10

కంఠాద్వాచి శబ్ద మెవ్వ పాగలో పుక్కుకున్న బ్రహ్మదేవికి మోలెతికుడు. అది శబ్దాన్ని వివరించి ఉడుకు మోలెతిని ప్రకటింపబడింది. కాని, సాధ్యం కాదు. ఎటు చుటలో కుంచి బయటికి వచ్చి, రాజగురువుకు చిక్కిపోయాడు. అయిన వాణ్ణి ఇర్రకు వెదాడ గల్గించి, సగరచికి తీసుకుపోయిని జటారకు అర్పణ యిచ్చాడు. తరువాత—

సేనానాయకుడు ముందుగా నగరంలోని వెంపిన సైనికుడు, శిష్యులుగా, తాదా మిచ్చాలూ వాయించే కొందరిని వెంటబెట్టు తుని, నగరంలో చాచింపు చేయించాడు.

వాటింపు వింటూనే అసం గుంపులు గుంపులుగా లేచి కేకలు పెడుతూ, అనంత రోత్సవాలు ప్రారంభించారు. వారామంచి బ్రహ్మదేవికి మోలెతికుణ్ణి యాసించుకు నగర ద్వారం దగ్గరికి వెళ్ళాడు. ముందుగా ద్వారం దాటి నగరం ప్రవేశించినవారు

రాజగురువు. అయిన శిక్ష సామర్థ్యాన్ని అపరిమిత మోలెతికుడు వట్టుబడ్డాడన్న వార్త విన్న ప్రజలు అయినకు గొప్పగా స్వాగతం యిచ్చారు. అందునకు వెళ్ళి తేల్చి అందరూ జేరేయి పరిచారు.

కొద్దిసేపటి తరవాత సేనానాయకుడూ, అతనికి వెనకగా కొందరి బ్రహ్మకు చేలాడు తున్న మోలెతికుడితో సైనికులూ నగర ద్వారం వచ్చిచింపబడు. మోలెతికుణ్ణి అ స్థితిలో యాని, ప్రజలు అపహేళన

'మంధిమోతు'

దర్శనంపడంకో రాజ్యాల జయించాలనుకున్న బ్రహ్మదండి, యిప్పుటి తన సేవ స్థితికి కళ్ళవెంట నీరు కార్చేసాగాడు. వాడు తనమచుట్టు మొట్ట మొత్తానూ తానున్న ప్రజలతో, "అయ్యలారా, నన్ను కడిగించండి, తయారించండి! బుద్ధి గడ్డి తినటం వల్ల, ఏదో పరపాట్లు చేశాను. చింత జరుగుతు అకారం ధరించి, అడవిలో నానా చిరుత్తుల చెసినవాడూ, సేనానామగ్నస్థుల చేరినవాడూ, జయమల్లనే నా గాడిదమోకరిస్తున్నాడు, నేను కాదు. చేతనయితే వాణ్ణి, వాడి వెంట వున్న కేవలకవి గడ్డ కావటినీ చట్టుకొండి," అంటూ బాపుతు మన్నాడు.

బ్రహ్మదండి మాంత్రికుడు అన్న మాటలు విన్న ప్రజలు, సైవకులమే జయమల్లు గురించి, కేవలస్థి గురించి అడిగారు. దానికి అబద్ధంగా సైవకులు, ఆ ఇద్దరూ కొలదల్లో ఎక్కడో కనిపించకుండా జాగ్రత్తార్చి చెప్పారు. ఆ వెంటనే, కాస్త తగిలిస్తూ, కొంతుక తిక్పాటమూ గంకొంధరు యువకులు, కేరటూ, తులిజూ తమకుని, అతనికేసి పరిగెత్తారు.

కేవలస్థి, అతని ముసలి తమ్మడి, నాయమల్లూ, కొండల్లోని, ఏనుగుల కొలను వాటి అవకలి వున్న అరణ్యం చేరారు. తట్టు

చేస్తూ పెద్ద గోల పోరంబించారు. కొందరు మాంత్రికుణ్ణి కిగ పట్టుకుని అటూ యాటూ పూసారు. మరికొందరు వాణ్ణి తిడుతూ కొట్టబోయారు. సేనానామగ్నకు వాళ్ళను వారిస్తూ, "మాంత్రికుడిని ఎలాంటి పాపి అరక్కాడదు. అది మహారాజు అత్త. దిడికి తెలిసిన ఒక రహస్యం వల్ల మన రాజ్యం నులికింకానున్నది. ప్రజలందరూ వెంటి బంగళాల్లో మునిగి జేలవచ్చు," అన్నాడు.

బ్రహ్మదండి మోర్చితిక్కుడు ప్రజలు భేసి కోటాపూలు, వాళ్ళనే తనదొంపు మాటలూ విని అవమానంతో, దయలతో, సజ్జిక పోయాడు. రాకాసిదోయలో అధించ నున్న

కొమ్మల్లో వుండి, బ్రహ్మపుత్ర వగలానికేసి చూస్తున్న కేశవుడికి, కొందరు మనుషులు బట్టబట్టగా అవదిదాగ్ల వెంట బయలుదేరి, కొండకేసి కావలం కనిపించింది. తమతోను కొండంతా గాలించిన బ్రహ్మపుత్ర నైదికులు, తంలు వాబ్బుకుంది కొండ దిగి సగరం కేసి పోతున్నారు.

సగరం నుంచి వచ్చేవాళ్ళ చెతుల్లో వున్న కేశవుడు, తాను చూస్తున్న కేశవుడు తమకు వాళ్ళ మంచి ప్రయోజనం కానున్న దని ప్రహించాడు. ఆ వెంటనే, అతడు చెట్టు దిగి వచ్చి, తన తండ్రికి, జయ ముల్లుకూ, కాదున్న అవదను - గురించి చెప్పాడు. జయముల్లూ, మునలివాడూ కూడా చెట్టు ఎక్కి చూడారు. వాళ్ళిక్కా వా సగరం వైపు నుంచి వస్తున్న బుబుగిలు కనిపించాయి.

ఆ అద్దూ చెట్టు దిగి వచ్చాడు. జయ ముల్లు కేశవుడితో, "నైదికుల కప్పు, ఈ వచ్చేవాళ్ళు ఎక్కువ ప్రమాదానికొకరు. ఏళ్ళు మందల సంఖ్యలో వస్తున్నారు. కనక వాళ్ళు మొత్తం కొండనూ, చుట్టూ పున్న అరణ్యాన్ని చుట్టూ ముట్టినా చుట్టూ చుట్టవచ్చు. అలా జరిగితే, మనం చిల్లూలో పరిపాతాం. జవ్వుడు అరణ్యం

లోపలి భాగానికి పారిపోయేందుక్కూడా మిగులు అద్దె నమయించలేదు," అన్నాడు.

కేశవుడి, మునలివాడిక్కూడా అలాగే అయింది. తాము బ్రహ్మపుత్ర వామరకు చిక్కితే, వాచా కట్టలపాలా కాపిలని పుస్తంది. రాజబుటలకు చిక్కిపోయిన ప్రహ్వించి మౌంతికుడు తమ మీద చగ బద్ధి వుచ్చాడు. పాతర్తుగా మునలివాడికి ఒక ఉదాయం జరిగింది. అతడు కేశవుడితో, జయముల్లతో ఇలా అన్నాడు:

"నీన్ను ఏదైనా అతివి రేగలు తెచ్చి కాళ్ళూ చెతులూ కట్టి, ఆ కనబడే రాతి మీద పడుకో బెట్టండి. మీరు వెంటనే దాకా

చందమామ

అరవ్యం లోపలికి పారిపోయి, మన కోసం
చివరి వస్తువువాళ్ళకు మీరు కొరకయిందా
నె చూస్తాడు."

అందుకు తేలివేయ ఒప్పుకోలేదు. బయట
మల్లుకూడా అత్యంతరం చెప్పాడు. రాజు
గురువు లోగడ ముసలివాణ్ణి చూసి పుచ్చాడు
గవక, బ్రహ్మదండి మాంత్రికుడి కిమ్మలు
పారిపోయేందుకు సహాయవల్లా వచ్చి
కారణం చెప్పి, అతణ్ణి కిడించ గలిగిన
వాళ్ళు నిమ్మాయి. కానీ, ముసలివాడు పట్టు
చట్టాడు. ముగ్గుడు కత్తువులకు దొరికి
పోయేకన్న, కనీసం ఇద్దరయినా సుర
క్షితంగా వుండటం మేలుకాదా? అన్నారు.

~~~~~

"చెన్ను, మీ యిద్దరు పట్టుకుని కాళ్ళూ
చేతులూ కట్టి వేడనేసి పారిపోయారని
చెప్పితాను. ముసలివాణ్ణి, నా మాట
వాళ్ళెందుకు నమ్మరు?" అని ప్రశ్నించాడు
తేలివేయి వద్ది.

చివరకు ముసలివాడు బలవంతం మీద
చేసేవేమీ లేక, అయిదున్న అతణ్ణి అయి
దేగలిగి కాళ్ళూ చేతులూ కట్టి, ఒక
పత్తయిన రాతి మీద పడుకో బెట్టాడు.
తరవాత తేలివేయ, తనూ ప్రమాదం
తొలగగానే, వచ్చి తలుచుకుంటామని చెప్పి,
అరవ్యం లోపలికి పరుగు తిశాడు.

కొద్ది సేపటికల్లా, బ్రహ్మపుర నగర
వాసులు కొండలా గుట్టలా గాలిస్తూ
వేసే కొలాహలం ముసలివాడు విన్నాడు.
అతడు గొంతెత్తి విగ్గరగా, "రక్షించండి!
రక్షించండి!" అంటూ తేలికలు పెట్టాడు.

ఆ తేలికలు వింటూనే బ్రహ్మపురం వాళ్ళు
కొందరు కీరలూ, తులెలూ ఉచ్చుకుంటూ
అక్కడికి వచ్చి, ముసలివాణ్ణి చూసి
అశ్చర్య పోయారు. "అయ్యో, నా కట్టు
విప్పి కాపాడండి. మీరు మాంత్రికుడి
కిమ్మల కోసం కొండ కోసలన్నీ గాలిస్తూన్నా
రని నాకు తెలుసు. వాళ్ళే నాకీ యిస్థితి కలి
గించాడు," అన్నారు.

~~~~~ చందమామ ~~~~~

అ వెంటనే నలుగురి ముందు యువకులు ముసలివారి కట్టు విప్పిపాగాడు. నోందరు, "వాళ్ళేమీ పోయారు? అరణ్యంలోనే రాక్కున్నారా?" అని ప్రశ్నించారు.

"అయ్యో, వాళ్ళు జాలారతకులు. పులికి తెలియకుండా వాని పాలు పితికే దీకం. మీరు వాళ్ళ కోసం అరణ్యాన్ని గాలిస్తారని గ్రహించి, దిచ్చగాళ్ళలాగా వెపాలు మాక్కుకుని, బ్రహ్మపురంకిని వదిగెత్తాను," అన్నాడు ముసలివాడు.

అక్కడ చేరిన వాళ్ళంతా కొదా అని ముక్కుల మీద వేళ్ళు వేసుకున్నారు. వాళ్ళల్లో బాగా తెలివిగలవాళ్లునుకుని ఒకడు, "తలె హెనుం! మనం ఎక్కడైతే వాళ్ళ కోసం వెకకమో అక్కడికి వెళ్ళారన్న మాట! రాజుబహుళని తెలిసిపోయిన తరువాత ఎవరైనా నగరం వదిలి అరణ్యంలోకి పారిపోతాడు. పిళ్ళు అరణ్యాలు వదిలి నగరంలోకి పారిపోయాయి! అందువల్లనే వాళ్ళు మన పైనికులకు దొరకబెదు!" అన్నాడు.

ఈ విధంగా ముసలివాడి మాటల్లో అధికారి సమ్మతం కుదిరిపోయింది. వెంటనే వాళ్ళు, బట్టు బట్టుగా అన్ని ప్రెయిలకూ వదిగెత్తుతూ, "ఓహో! మాంత్రికుడి శిష్యు

లిధ్యూ దిద్దగాళ్ళ వెపాలు వెడుకుని నగరం గేసి పారిపోయాడహో!" అంటూ కేకలు పెట్టాడు.

వెంటనే అనం నగరంలో వున్న దిద్దగాళ్ళందరినీ దొరక పుచ్చుకునెందుకు నగరం గేసి వదిగెత్తాడు.

బ్రహ్మదండి మాంత్రికుడి శిష్యుం వెటకు బయలుదేరిన ప్రజలు నెర్రె నగరం లోకి గుంపులు గుంపులుగా వస్తూండగా, రాదనగరులో బ్రహ్మదండి మాంత్రికుడు రాజుగారి మందు వేకులు శిల్పము పలకాని, తనకు ప్రాణుతికి పెట్టవలసిందిగా ఆయన్ని పలిమూలుకుంటున్నాడు.

రాజగారు, రాజగురువు, మంత్రి, పేదాదులూ మాంత్రికుణ్ణి ప్రశ్నించి రాజుని లోయ కలివ్యూహం తెలుసుకోవాలని చూస్తున్నారు. కాని, ముందుగా తనకు ప్రాణహాని బరగదని అడయం యిస్తే తప్ప, తన ఆ రహస్యం చెప్పనని మాంత్రికుడు వట్టిపెడుతున్నాడు.

"ని కేమి ప్రాణహాని కలగదని రాజు గారి పక్షంగా నెను అడయం యిస్తున్నాను," అన్నాడు రాజగురువు. రాజు అంగికార సూచకంగా తలదాచుకున్నాడు.

'రాజునిలోయలో ఏదో అపూర్వ ఘటనానుభవించి సువ్యక్త చెప్పేవారు అక్కరలేదు' అని భావించాడు.

నిజమా? నిజమైతే అందుకు రుజువేమి చూపిస్తావు?" అని అడిగాడు రాజగురువు, మాంత్రికుణ్ణి.

"యజమా? రాజగురు మాతామహా! అపాపకుల బాధల ముగి, ఉన్నత వైరపుడు స్వయంగా ప్రత్యక్షమై చెప్పగా, ఆ చెప్పితే విన్నాను. అంతకన్న రుజువేమి కావాలి?" అన్నాడు బ్రహ్మాదంబ మాంత్రికుడు.

"ఆ మాటలు నమ్మదగినవేనా?" అని ప్రశ్నించాడు రాజగురువు.

"వైరవా, వైరవా పాపం పొందుగాక!" అంటూ మాంత్రికుడు లేండు చెప్పటా మీనుకుని, "అరవైయ్యేళ్ళుగా, ఆ వైర వెండ్రిణ్ణి ప్రత్యక్షం చేసుకునేందుకు నెప్పటి అపాపని చేశాడు. అఖిరుకు, ఆ రాజుని లోయ చేరేందుకు శోధనవలసి వున్న జాతుకున్న కూడా వట్టిపెడుతున్నామే. తమనా నా మాటల్లో నమ్మకం వుండకపోకే, యిక వాక కాం వైరపుడి పాపరతుష్టయమే కరెయ్యం!" అంటూ దీక్షా వెళించి పొందుతుకు వదిలిపెడుతున్నాడు.

"గురువర్యా, ఏడు రుప్తలైనా, గప్ప బిట్టవెలా వున్నాడు," అంటూ రాజు అక్కరలేం కనబరిచాడు. అంతలో ద్వారం

వద్ద కలకలం బయలుదేరింది. సేనా సాయకుడు జగ్గడికి వెళ్ళాడు. ఇద్దరు సైనికులు రావ్వగారి దొంగ, అతడి ముందుకు వచ్చి బలబ్రాహ్మణుడు. వాళ్ళను చూస్తూనే రాజ గుడిచి చేయి పూచి, "లోపలికి రండి! ఏమిటి వికేషం?" అని అడిగాడు.

"అయ్యో, నగరంలోని యువకులు, కనీ వదివేల దిచ్చగాళ్లులా వట్టుకుని, 'మేష్ట్ర మార్తెకుడి కిడ్నాపిటా, నిజం చెప్తా?' అని గొడ్డను బాడినట్లు బాడుతున్నారు. అడ్డంపాయివే నూ మిరకూడా వాళ్ళు కర్ర రెడుతున్నారు." అని చెప్పాయి సైనికులు.

"ఏమిటి వింత?" అంటూ రాజు, సేనాని కేసి చూశాడు.

"బ్రహ్మదండి కిడ్నా రిద్దరు, దిచ్చగాళ్ళ వేహలు వెనుకనీ, నగరంలో తిరుగుతున్నారని ఒక పుకారు పుట్టింది. అందుకే వున్న నిజమెంతో తెలియ," అన్నాడు సేనా సాయకుడు.

రాజగురువుతోర్నా వదివున్న మార్తెకుడే కాలితో కన్నీ, "బ్రహ్మదండి, తేలె, విన్నావా ఈ పుకారు! దిచ్చగాళ్ళ వేహంలో వున్న, నీ కిడ్నాల్ని గుర్తు వట్టుగలవా?" అని ప్రశ్నించాడు.

బ్రహ్మదండి మార్తెకుడు చప్పన లేచి వెలుబడుతూ, "గురు బ్రహ్! వాళ్ళను దిచ్చ గాళ్ళ వేహంలో కాదు, మహారాజుల వేహంలో వున్నా గుర్తువట్ట గలను," అన్నాడు క్షమాగా. అప్పటివరకూ వేరు మెదవకుండా వున్న మంత్రి, "అయితే, మహారాజా! నగరంలో వున్న దిచ్చగాళ్ళందరినీ పట్టుకుని బుక్కిడికి తప్పించమన్నారా?" అని అడి గాడు. రాజుగారు వరే నన్నట్టు తల పూపాడు. మంత్రి సేనానాయకుడు గది నుంచి బయటికి వెళ్ళాడు. వాళ్ళ అత్త కాగానే సైనికులు దిచ్చగాళ్ళందరినీ వెతికి పట్టుకు వచ్చేందుకు, నగరం లోని అన్ని ఏడు లకూ పరిగెత్తాడు. — (ఇంకా వుంది)

భూతాలు చేసిన పెళ్ళి

2

మృగభూతం హనుమం తెచ్చి రాజధానం నమివంటి ఒక అడుగు పైస పడుకోబెట్టి, ఇద్దరూ అపరిచి, మొదట్లో హనుమం అంతా కల అనిపించింది. కాదు పడుకున్నది తన తండ్రి గుహాధిలో కాదు పడేవా, తన చెట్టుగా ఉన్న పగరం బ్రహ్మ కూడా కాదు. అతను అక్కర్లేంకో ఆరవిలోయే నమి యానికి ఒక పాడుగుపాడి మనిషి, గడ్డం గలవాడు, ఎడల ప్రత్యక్షమై, తిరుగుమని పంజర చేశాడు.

తరవాత ఆ మనిషి ఇలా చెప్పాడు. "దేవత మంది భూతాన్ని, నీ అందానికి తగిన భార్యను ఇవ్వడానికి ఈ కైరో నగరానికి తెచ్చాను. నేను చెప్పేది శ్రద్ధగా విను, అలా చెయ్యి. వెంటనే బయలుదేరి ప్లానకాకకు వెళ్ళు. అందులో మంచి ఒక గూని పెళ్ళికొడుకు వస్తాడు. వాడి వెంట

జనం చాలా మంది ఉంటారు. అదేవాళ్ళూ పాడేవాళ్ళూ ఉంటారు. నువ్వుకూడా వారిలో చేరి, వారిలాగ ఒక వెలిగించిన కొత్తైతి వట్టుకో. అదుగో కొవ్వెత్తి. పెళ్ళికొడుకు పెళ్ళి అంటికి వచ్చేటప్పుడు నువ్వు వాడి నరసన వెళి నడు. అదే వాళ్ళూ. పాడే వాళ్ళూ పెళ్ళి కొడుక్కు సలాం చేసినప్పుడు తల్లా ఈ సందిలో చెయ్యి పెట్ట బంగారం వివజల్లా. ఈ సంది తినుకో. అందులో ఉంటే బంగారం తరిగిపాటుందన్న భయం నీకు వద్దు. ఎంత తినినా ఇందులో ఇదా బంగారం ఉంటుంది. అందుచేత నువ్వు ఆ గుంపులో వాళ్ళందరినీ మంచి చేసుకో వచ్చు. తరవాత పెళ్ళి అంటికి చేరగానే గుంపులో వున్న వాళ్ళందరూ వెళ్ళిపోయినా కూడా నీవు మాత్రం గూనివాడి పక్క మంచి వెళ్ళిపోకు!"

ఈ మాటలు చెప్పి ఆ మనిషి, వేయ మయాయు. ఈ సవీతు అంతా గౌరవంగా ఉన్నది. అయినా భూతం చెప్పినట్లు చెయ్య దానికే అతడు నిశ్చయించుకుని, కవ్వెత్తి తీసుకుని స్నానశాలకు వెళ్ళాడు. అక్కడ చాలామంది ఉన్నారు. అందరి దేతులలో కవ్వెత్తులున్నాయి.

గూని పెళ్ళికొడుకు స్నానశాల నుంచి బయలుదేరగానే, అదే వాళ్ళతోనూ, పాదే వాళ్ళతోనూ ఊరేగింపు పొగింది. పాసన అనాన్ని తోసుకుంటూ ముందుకు వచ్చి, గూని పెళ్ళికొడుకు వక్కనే వడవపాగాడు. ఆ ఇంట్లో అతని అందం చూసి అప్పర్ణ

సదనవాడు లేడు. అతను ధరించిన దుస్తులు కూడా పెళ్ళికొడుకు దుస్తుల కన్న ఎన్నో చిట్లు విలసనవి.

ఊరేగింపులో అదేవాళ్ళూ, పాదేవాళ్ళూ ముందుకు వచ్చి పెళ్ళికొడుకు సేరామూ చేసిసప్పకల్లా పాసన గుచ్చిళ్ళతో బంగారం దొరికి ఇచ్చాడు. భూతం ఇచ్చిన పంటి వెలుంగా అరియమైనది. దాని నుంచి, అతను ఎంత బంగారం తీసి ధర్మం చేసినా అంకా గుంజినే ఉన్నది.

ఊరేగింపు పెళ్ళి ఇంటికి చేరే సరికి హనుమం దెవుడల్లె చూడనివాడు ఊరే గింపులో ఒక్కడూలేడు. ఈ పెళ్ళి గల్లు దివాలుంటేనే ఉన్నది.

అక్కడి వేకర్లు అదేవాళ్ళనూ, పెళ్ళి కొడుకునూ తప్ప మిగిలిన మగవాళ్ళను చ్వారం పథ్ నిలిపి వెళ్ళాడు.

కాని గుంపులో వున్న అదే స్త్రీరా, పాదే స్త్రీరా హనుమం తమ చెంటు లోపలికి రానివ్వాలని పట్టుబట్టాడు.

హనుమం లోపలికి రాకపోతే కాము అన మిసీ, పాద మనీ వ్యవ్వంగా ఉప్పుయి. వాళ్ళు హనుమం చేతులు వట్టుకుని లోపలికి రావ్కు పొతూంటే చ్వారపాలకులు ఏమీ చెయ్య లెక పోయారు.

లోపల చాలాసేపు ఆడవాళ్ళు ఆచ్చట్టూ ముచ్చట్టూ సాగాయి. గొప్ప గొప్ప అమిర్ల భార్యలందరూ ఉన్నారు. పెళ్ళికూతురు పెళ్ళికొడుగు చెంట మరొక అందగా యంతటం మాసింది. కానీ అతనెవరో, అక్కడ ఎందుకున్నాడో అమెను ఎంత ఆలోచించినా అర్థం కాలేదు.

చేదుకలన్నీ అయినాక ఆడవాళ్ళు పెళ్ళి కూతుర్ని పడక గదిలో దిగబెట్టి తమ చారిన తాము వెళ్ళిపోయారు. వెతుకులు జరిగిన పోలులో గూని పెళ్ళికొడుకూ, పాపన్ మాత్రమే మిగిలారు.

"నువ్వుకూడా యిక్కణ్ణించి వెళ్ళిపో! నా చెంట దెసకి? ఏక!?" అన్నారు గూని పెళ్ళికొడుకు పాపన్తో.

ఈ మాట విన్నగావే పాపన్ లేచి బయటికి బయలుదేరాడు.

వాకిలి దగ్గర అతనికి ఊతం ఎదురై, "ఇంతకుముందు నేను చెప్పిందేమిటి? ఇంకొకటి పోతున్నావు? ని చాచి అటు!" అని చెప్పి, గూని పెళ్ళి కొడుకును అమాంతం ఎక్కికుని మాయమైపోయింది.

గూనివాడు కళ్ళు మూసి తెరిచే లోపల ఒక చీకటి కొట్టులో ఉన్నాడు. వాడు అందులో నుంచి బయటికి రావటానికి

విశ్వప్రయత్నం చెళాడు. కానీ వారికది సాధ్యం కాలేదు.

ఈ లోకం పాపన్ భూతం మాడిన వస్త్రగా వెళ్ళి పెళ్ళికూతురమ్మ పడక గది దగ్గర జారబడ్డారు. భూతం మళ్ళీ అతనికి కనిపించి, "లోకలిక వెళ్ళు. పెళ్ళి కూతుంతో ఏవే అసలు పెళ్ళికొడుకువెనీ, అమె తుర్కడి అమెను వరీశించటానికి ఇంత నాటకమూ అవ్వాలని చెప్పి. తప్పక నేమ్మూ రుంచి," అన్నది.

పెళ్ళికూతురు తన పరిచయిని ఒక మూల కూచుని ఉన్నది. పాపన్ అరుగుల పన్నుడు సమీపించడం వీని అమె ముఖం

ఒక భవనంగాని బిడు, కాను ఏదో దేగరం
 పెరివల ఉన్నట్టు తెలుసుకున్నాడు.
 ఆ సగరం ఏదో తెలియదు. అది కైరో
 కాదు, బ్రాహ్మకా కాదు.

హసన్ చుట్టూ ఒక మూగ అక్బర్‌గా
 చూస్తున్నాడు. అతను ఎక్కడినుంచో
 ప్రయాణం చేసి వచ్చిన వాడిలాగా కని
 పించటం లేదు. అతని శరీరం మీద కొద్ది
 పాటి దుస్తులే ఉన్నాయి.

"అది తీయ? ఏ దేశం?" అని అడిగాడు
 హసన్ చుట్టూ మూగన బావాన్.

"ఇది పెరియా వేశం, ధమాస్మిన్
 సగరం!" అన్నారు వాళ్ళు.

"రాత్రంతా కైరోలో ఉన్నవాణ్ణి తెల్లారే
 సరికల్లా ధమాస్మిన్‌లో ఏలా ఉన్నాను?"
 అన్నాడు హసన్ తెల్లలోతూ.

"మీది కైరో సగరమా?" అన్నారు
 జనం మెరిపత అక్బర్‌గారాయి.

"కాదు, చూచి బ్రాహ్మ. నిన్ను చికటి
 పడ్డాక బ్రాహ్మలో వేతుకుని, యీము రాత్రి
 వేళ కైరోలో లేరాను. కైరోలో వేతుకుని
 ఇప్పుడు మళ్ళీ ధమాస్మిన్‌లో నిద్రలేచాను.
 ఇదంతా ఆ మాతాలు చేసిన పనే జాము
 ఉంటుంది!" అని గొట్టగాడు హసన్.

అతని మాటలు విని అక్కడివాళ్ళు
 అతను లాగువోత, ఏచ్చివాడి అనుకున్నారు.

చెక్కినది తెచ్చుకున్నది, "ఛీ, ఛీ! దగ్గరికి రాకు! నీవ్వు చూస్తేనే నాకు వాంతి!" అన్నది.

"నేను బుర్రత వికారంగా ఉన్నావా?" అన్నాడు హసన్. అమె కుల ఎత్తి చూపి అశ్చర్యపోయి, "మిరిపడు? పెళ్ళికొడుకు గూనివాడు కాదా?" అన్నది.

"అవంతా మీ నాన్న నిన్ను పరికించ బానికి అడిగిన వాటకం. నేనే అనియి పెళ్ళి కొడుకును," అన్నాడు హసన్.

నిత్రలో హసన్ అతని మాట నమ్మింది. అమె చివారమంతాపోయి అయెకు ఎక్కడ వెని అనందమూ కలిగింది. ఆ రాత్రి వాళ్ళు ముఖంగా గడిపారు.

తెల్లవార వచ్చే సమయంలో అతభూతం మగభూతాన్ని కలుసుకున్నది, "ఇంకా ఇక్కడే ఉన్నావా? ఆ కుర్రాణ్ణి ఎప్పుటి చోట దిగ బెట్టివద్దా?" అన్నది.

మగభూతం మరణ గదిలోకి ప్రవేశించి, గార నిద్రలో ఉన్న హసన్ కు చివుస వెను కుని బ్రసా కేసి బయలుదేరింది. కాని అది బ్రసా చేరకముందే సూర్యోదయం అయే టక్కుండటం వెత హసన్ కు డమాస్కస్ సగరం వెంపల దింపి తన దాగిన తాను వెళ్ళిపోయింది.

హసన్ నిద్రలేచి చూసేసరికి పెళ్ళి కూతురుగాని, పడక గదిగాని, అఖరుకు

మీదట, "నాయనా, నీ కథ నేను నమ్ము
తాడుగాని మరెవరికి ఈ విషయాలు
చెప్పకు. నాకు పిల్లలు లేరు. నీ కష్టారితేరి
దాకా నా ఇంట నీ యిష్టానుసారం ఉండు.
ఈ దుశాసుని నీచే అనుకో! నిన్ను నేను
పెంచుకుంటాను," అన్నాడు.

"నీ యిష్టం, బాబోయ్!" అన్నాడు
హాసం కృతజ్ఞతతో.

అబ్బుల్లా పొసిన కోపం బహుశా నుంచి
మంచి దుస్తులు తెచ్చి, కాజీగారి సమక్షంలో
కాస్తాక్షంగా అతన్ని తన కోడుకుగా దత్తక
చేసుకున్నారు.

* * *

పిత్తల్ హసన్ వివాహం జరిగిపోయిన
మర్నాడు ఉదయమే అమె తండ్రి ఆయన
వశమే వచ్చి పుట్టెడు పిగుడుతో, తన
కుమార్తెకు జరిగిన అవమానకరమైన పెళ్లి
గురించి తలుచుకుంటూ, తన కూతురు
వద్దకు వచ్చాడు. అమె ఆంతకు ముందే
ఎదలేచి, తన భర్త భీకపోవటం చూసి,
బయటకి వెళ్ళి ఉంటాడనుకుని, అతని
కోపం ఎదురు చూస్తున్నది.

తన కూతురి ముఖంలో విచారంగాని,
విపాదంగాని లేకుండా ఆనందంతో జొనిగిన
రాదుతూ ఉండటం చూసి వచ్చి తన

హసన్‌కు తన వస్తువుల మాట జ్ఞాపకం
వచ్చి తన దుస్తుల కోసమూ, వెయ్యి రీవా
రాలు గల దబ్బు నించి కోసమూ తన తం
పాగా కోసమూ వెతకసాగాడు. కాని అవన్నీ
కైరేలో దిగబడిపోయాయి.

అతను వెళ్లివాడని జనం రూఢి చేసి
కున్నారు. వారు తన వెంట వడటం చూసి
హసన్ సగరం ప్రతేజించి, పిదుం వెంట
పరిగెత్తి ఒక మిఠాయి దుకాణంలో బోర
బడి లోపల దాక్కున్నాడు.

ఆ దుకాణం అబ్బుల్లా అనే వాడిది.
అతను హసన్‌ను చూసి బాటవడి అతని
శరీరం తలగి తెలుసుకున్నాడు. అంతా విన్న

కళ్ళను తాచే నమ్మితేక, "ఏ కి పెళ్లి తప్పి
కరంగా ఉన్నదా, అమ్మా?" అని అడిగాడు.

"ఎందుకుండదు, నాన్నా?" అన్నది
కూతురు అశ్చర్యంతో.

"అయితే, ఆ గూని మొగుడు నీకు
విజంగా నచ్చాడా?" అన్నాడు తండ్రి.

కూతురు విరుసవ్వు నవ్వి, "అంకా
ఎందుకు నటిస్తావు, నాన్నా? నీ మాయ
నాకు తెలిసిందిగా!" అన్నది.

కూతురే మంటున్నది మమ్మేళ్ళు. ఆంకు
బట్టలేదు. కానీ అమెను ప్రశ్నించగా ఒక్క
నంగతి బదులుపడింది. తిందబా రాత్రి అమె
గడిచినదే గూని పెళ్ళికొడుకుతో కాదు
గూనివాడి కోసం వెతికించగా నాకు చీకటి
కొట్టే దరికాదు.

"ఏమిరా? గడిచిన రాత్రి మళ్ళీ నా
కూతురి వెంట రేచా?" అని మమ్మి వాణ్ణి
అడిగాడు.

"మీ అమ్మాయి నిచ్చి చేసినట్టు నటించి
తెల్లవార్లూ నన్ను చీకటి కొట్టులో పెట్టి
కాళం వెళుచు! మీకూ, మీ కూతురికీ ఒక్క
దజ్జం!" అంటూ గూనివాడు కోపంగా
వెళ్ళిపోయాడు.

మల్లాది ఒకటి తలిస్తే దైవం మరొకటి
చేసినట్టు మమ్మి గ్రహించాడు. ఆయన

తన కుమార్తె గదికి తిరిగి వచ్చి, "అంతకూ
నిన్ను పెళ్ళాడిన ఆసలు వాడెక్కడ?
అతని పేరేమిటి? ఈరేమిటి?" అని
అడిగాడు.

"ఆయన తిరిగి రాగానే అన్నీ విచా
రించు." అన్నది పెక్తలో హవన్.

అమె తన తండ్రికి గదిలో పుస్తక హుసన్
తాలాకు దుస్తులూ, కలపాగా, వట్టు నంది
మొదలైనవి చూపించి,

నిన్ని రోజులు ఎదురు చూసినా, కైలో
నగరమంతా చూలించినా కూడా మమ్మి
అల్లాడి జాడ తెలియలేదు. ఆ మనిషి
పూర్తిగా అదృశ్యుడైపోయాడు. చేపదిలేక

వచ్చి తన అల్లుడి ఉడుపులను మళ్ళి మళ్ళి పరిశీలించాడు. చివర కాదునీకు తన అల్లుడి తలపాగాలో పెట్టకుట్టిన కాగితం బొరికింది. అది తన చదువుకుని వచ్చే వైవమాయకు విస్త్రుటాయాడు. తన అల్లుడు మరెవరో కాదు, మూర్ కొడుకే! అల్లుడుపాని మాట్లాడుకున్నప్పుడు కామిడ్డమో అమకున్న ప్రతి మాటా నెజమయింది.

కాని ఆ మూర్ కొడుకు పాసనె ఎక్కడున్నాడో అది మూతం తెలియరాలెదు. అతడు ఎవ్వరికైనా కనిపించకపోడు. కనిపించినప్పుడు అతనికి ఒక చిన్న పరికి పెట్టి, ఆ రాత్రి సెత్తలో పాసనెతో గడిపినది

అతనెనని చుజువు చేసుకోవారి. అందుకు గాను వచ్చి తన తుమారై పడక గదిలో ఏయి వస్త్రులు ఎక్కడెక్కడ ఉండినవి వివరంగా రాసుకుని ఉంచుకుని, అల్లుడి రాకకు ఎదురు చూడసాగాడు.

కాలం గడిచింది. సెత్తలో పాసనె గర్భ వతిగా ఉండి కొమ్మిడి నెలల అనుభవం ఒక మగ పిల్లవాణ్ణి కన్నది. వాడికి అజీబ్ అని పేరు పెట్టాడు.

తల్లి దండ్రు లిద్దరిలాగే వాడు కూడా చాలా చక్కనివాడు.

అజీబ్ ఏడేళ్ళ వాయాక బడికి వెళ్ళి వాదంభించాడు. వాడు బడిలో ఇతర పిల్ల

అను చాలా హాసంగా చూసేవాడు. వాళ్ళను తన్నేవాడు, మోకట్టేవాడు. "నే నెవరను కున్నావురా? మా నాన్న వీటియి!" అని ప్రగల్భాలు పలికేవాడు.

ఇలా అజీబ్ దొర్లనల్ల వేస్తుంటే మిగిలిన పిల్లలు చాలాకాలం నవించి, చీకేరకు గురువుగారితో మొరపెట్టుకున్నారు.

గురువు వాళ్ళకు, "నేను చెప్పినట్టు చేశారంటే అజీబ్ మీ బొరికి పన్నబికి రాదు. రేపు అటల సమయంలో మీలో ఒకడు, 'నాకు భలే మంచి అట తలుచు, కాని అటలోకి వచ్చేవాళ్ళు ముందుగా తమ తల్లి పేరూ, తల్లి పేరూ చెప్పాలి. ఆలా

చెప్పలేని వాళ్ళు అటలోకి రాకూడదు,' అనండి," అని సలహా అచ్చాడు.

మర్నాడు గురువుగారు చెప్పిన ప్రకారమే చేశాడు. వాళ్ళు అజీబ్ చుట్టూ చేరి, "ఒక మంచి అట ఉన్నది. అటలో చేరేవాళ్ళు వాళ్ళ అమ్మ పేరూ నాన్న పేరూ చెప్పాలి," అన్నాడు. కొందరు తమ తల్లి దండ్రుల పేర్లు చెప్పక అజీబ్, "మా అమ్మ పేరు సత్తల్ పాసన్, మా నాన్న పేరు చెమ్మి అత్తన్, వీటిర!" అన్నాడు. ఈ జవాబుకు అందరూ నవ్వారు.

"వీటిరగారు మీ తాత. మీ నాన్న పేరు చెప్పి!" అని పిల్లలు కేకలు పెట్టారు.

"వారికి వాళ్ళ నాన్న పెరుకూడా తెలియదు," అని కొండరు గేలి చెబాడు.

అతడొక ఉక్రోశంతో విడుస్తూ తల్లి పెద్దకు వెళ్ళాడు. కొడుకును నమ్రదానించి నిజం తెలుసుకున్న మిదట నిత్రలో హనని తన భర్తను తెలుసుకుని బోయిన విడవసాగింది. తల్లి కొడుకులు విడుస్తూ ఉండగా వమ్మ వచ్చి, వారి విడుపుకు కారణం తెలిసినాక తానుకూడా కంట తడి పెట్టాడు.

తరువాత వమ్మ మల్లాను దగ్గరికి వెళ్ళి, తన బ్రాహ్మణ వెతక బోవటానికి ఆయన అనుమతి పొందాడు. వమ్మ ఏ సగరంలో నైనా చిత్ర తనకు కావలసిన మనిషి కోసం

వెతకటానికి అవసరమైన అధికార పత్రాలనుకూడా మల్లాను ఇచ్చాడు.

వమ్మ మల్లానుకు కృతజ్ఞత తెలుపుకుని, అప్పటికప్పుడే వ్రయాణ సన్నాహాలు చేసాడు. ఒక్క గంట లోపల తన సుమా రైనా, మనషణ్ణి పరివారాన్ని తీసుకుని బ్రాహ్మణ బయలుదేరాడు. వారు చాలా రోజుల అనంతరం శమాస్కన్ చేరుకుని, సగరం వెలసరి తోరాలు దింది, అక్కడ, రెండు రోజుల పాటు విశ్రాంతి తీసుకోవటానికి నిశ్చయించాడు.

శమాస్కన్ చాలా అందమైన సగరం. అందుచేత అక్కడి వింతలు చూడటానికి వమ్మ పరివారమంతా వెళ్ళిపోయారు. అతడే కూడా, తనను చిన్నతనం నుంచి పెంచిన నయ్యడే అదే నౌకరు వెంట సగరం చూడటానికి బయలుదేరాడు.

వారిద్దరూ విడుదన్ని తీసుకుతూ చిరి పకాపి పాసిపి ఉండే మిథాయి దుకాణం దగ్గరికి వచ్చారు. హనని ఇప్పుడా దుకాణానికి యజమాని. అతను ముసలి దుకాణదారుకు దత్తత అయి పదమూడేళ్ళయింది. ముసలివాడు పొయినాక దుకాణం హనని దయింది. హనని అతడేను చూస్తూనే ఏదో ఒక వింత అకర్షణకు గురి అయ్యాడు.

ఆ కుర్రవాడు తన కొడుకని తెలియకుండానే హాస్య కరీరం ప్రారంభించింది. అతను అజీబ్ తో, "లోపలికి రా, చిన్న బాబూ! నేను చెప్పిన మిథాయి నీకు రుచి చూసి పొదుపుగానె," అన్నాడు.

అజీబ్ కు కూడా తర్వాతి చూడగానే ఏదో కీడలీక మనసులో కలిగింది. హాస్య గంతులో వాడికి కొంత వైస్యం కూడా స్ఫురించింది. అందుచేత వాడు తన వాకరును, "పయ్యద్, హాసం, ఈ మనిషి ఎంత ప్రేమతో విలసిల్లుతున్నాడు. పోయి మిథాయిలు రుచి చూద్దామా ఏమిటి?" అని అడిగాడు.

"పద్దు, బాబూ, పద్దు. తమలాది ప్రభువుల విద్వంస ఇలాటి దుశానాలలోకి వెళ్ళి బొంబెయ్యగూడదు! ఎంతమాత్రం వీల్లేదు. నా మాట వినిత పాపాహ్లా, అత గారితో చెప్పడాను," అన్నాడు సయ్యద్.

"బాబూ, నేను ఎంత ప్రేమతో చెబాను? బానిసవైసంత మాత్రాన ఏమి హృదయం లేకుండా పోయిందా?" అని హాసం అతి మూలిన మీదట సయ్యద్ మెత్తబడి దుశానాలలోకి వెళ్ళబానికి అంగీకరించాడు.

హాసం ఆ ఇద్దరినీ దుశానాలలోకి తీసుకు పోయి, తన దగ్గర ఉన్న మంచి పంటగానె

గిన్నెలలో దానిమ్మ మురబ్బా తెచ్చి వారి ముందు పెట్టాడు. ఈ మురబ్బా ఒక ప్రత్యేకమైన పంటకం. అందులో బాదం పప్పుచూ, కొన్ని మగంభ ప్రవ్యాబూ వేస్తారు. దీనిని హాసన్ తల్లి స్వయంగా స్వప్తించింది. అమె దగ్గర హాసన్ చిన్నతనంలోనే నేర్చు కున్నాడు. ఈ దానిమ్మ మురబ్బా చేసే విధుతి హాసన్ కు, అతని తల్లికి తప్పి మూడో ప్రాణికి తెలియదు.

అజీబ్ మురబ్బా తంటూ హాసన్ తో తన తండ్రి ఎక్కడ ఉన్నాడో తెలియదని, అయిన కొసం బానూ, తన బాబా దేశాలన్నీ కోర్కెయ్యమని చెప్పాడు. ఆ మాట విన్న

తరవాత కూడా వాళ్ళు వెతుకుతున్నది తన
జోనమేనని హాసనకు తట్టలేదు.

మొరచ్చా మహా మంచి ఉండటంచేత
అజీబ్, సయ్యద్ జాన్నిగానే ఉన్నారు.
తెలియకుండానే చాలాసార్లు గడవటంచేత
సయ్యద్ అజీబ్ ను వెంట వెట్టుకుని, తమ
గురూరానికి బయలుదేరారు.

అజీబ్ తన దుకాణం చాలా వెళ్ళగానే
హాసద్ ప్రాణం గిరిగిలా కొట్టుకున్నది.
ఆ కుర్రవాడు అతన్ని నూదుంటురాయిలాగా
అక్కర్తిస్తున్నాడు. అందుచేత హాసద్ తన
దుకాణానికి తాళం పెట్టి గజగిలా పరుస్తూ
అజీబ్ వెనకే వెళ్ళాడు.

సయ్యద్ వెనక్కు తిరిగి హాసన్ ను చూసి
అజీబ్ తో, "చూశారా, అబ్బాయిగాడా?
ఆ మిఠాయి దుకాణంవాడు మన వెంట
ఉగిలాడు. ఆ కాస్త మిఠాయి మన వరుపు
తీసేస్తుంది. ఏడు మన దేరాలను వచ్చి తన
దుకాణంలో మీరు మిఠాయి తిన్నట్టు

బయట పెట్టాడో నన్ను పతిరుగారు
నిజావునా చీల్చేస్తాడు!" అన్నాడు.

"హాసద్ కంగారు పడకు, సయ్యద్.
ఈ రెడ్లు మనం వెయించామా? మన
దేరాల తన బిచ్చేట్టు తనబడితే అతన్ని
అప్పుడే తరిమేద్దాం," అన్నాడు అజీబ్.

కాని హాసద్ చూచి దాబినాక కూడా
అజీబ్ వెనకనే వచ్చాడు. అంత దూరంలో
దేరా చుట్టాయి. అజీబ్ వంగి నేల మీది
మించి ఒక రాయి తీసి హాసద్ నుదుట
తగిలెట్టుకు బలంగా కొట్టాడు.

ఆ చెట్టుకు హాసద్ వదిపోయాడు.
నుదుట పెద్ద గాయమై రక్తం కారింది.
హాసద్ కాప్పిపలలోనే స్పృహ తెలిసి లేచి,
తన తలపాగాలో మించి ఒక పిలిక చించి
గాయానికి కట్టు కట్టుకుని, అకుర్రాడి వెంట
వెడటం తీసి తప్పేసేసుకుంటూ దుకాణానికి
తిరిగి వెళ్ళిపోయాడు.

—(ముగింపు వచ్చే సంచికలో)

అదాల్ ఐశ్వర్యం

ఒక గ్రామంలో రత్తయ్య అనే పాతని ఒక భూస్వామి దగ్గర పని చేసేవాడు. అతను భూస్వామి పసుపుల సాలాలోనే ఒక మూల పెళ్ళాం తిట్టలతో కాపరం ఉంటూ తన చెక్కల కవ్వంతోనే సంపాదం ఈడు సుంటూ వేస్తున్నాడు.

ఒకనాడు రాత్రి రత్తయ్యతో అతని బార్య, "ఎన్నాళ్ళు గడిచినా మనకు కరువుకి అరగకుండా ఉంటే దేవు పిల్లల గతి ఏమయేటట్లు? మనకిక మోక్షంలేవా?" అని అన్నది.

దానికి రత్తయ్య, "వ్యాపారం చేస్తే ఎంత వబ్బాయిగా సంపాదించవచ్చు. కాని వ్యాపారం చెయ్యాలంటే కబ్బుండాలి. నాకు తెలివితలు తక్కువైతాడు—పిట్టల ఖాదీకి ఒక్క అన్నా ఉంటే నేల తర క్కుండానే వెయ్యి టాపాయలు లాభం చేస్తును. కాని అ అన్నా ఏదీ?" అన్నాడు.

బార్వా కర్తల మధ్య జరిగిన ఈ సంభాషణ గోడ అవతల ఉన్న భూస్వామి చెవుల వద్దకి. తన పాలెగాడు అలాంటి ఎం వ్యాపారం చేస్తారో, లాభం ఎలా ఉన్నారో మోడాలనుకుని అయిన గోడ మీది నుంచి ఒక అన్నా కాను రత్తయ్య గుచ్చిసే పక్క పడెలాగా వెళుతు.

మార్నాది ఉదయం కనుపు తూడుస్తంటే అ అన్నా కాను రత్తయ్య భార్యకు దొరికింది. ఆమె దాన్ని తినుకుపోయి భర్తకు చూపుతూ, "అన్నా ఉంటే పెట్టుబడి చేసి లాభం ఉన్నానంటివిగా! అదుగో అన్నా!" అని అతడికి ఇచ్చింది.

రత్తయ్య దాన్ని తినుకుని భూస్వామి వద్దకు వెళ్ళి, "దామో, పసుపుల సాలాలో కనుపు తూడుస్తంటే ఈ అన్నా దొరికింది. ఇది తమదే అయి ఉంటుంది. తిను కొండి," అన్నాడు.

భూస్వామి ఆ అనా కాసును అటూ
అటూ తిప్పి చూసి, "ఇది వాది కాదు.
దొరికింది గనక నువ్వే ఉంచుకో. ఎందుకైనా
పనికి రావచ్చు," అన్నాడు.

రత్తయ్య, "చిత్రం," అని భూస్వామి
వద్ద కలవు పుచ్చుకుని ఒప్పకీ వెళ్ళాడు.
అక్కడ పెడవాళ్ళకు చిన్న మొత్తాలు
అప్పులిచ్చే వాళ్ళున్నారు.

అటుండి వాది దగ్గరికి వెళ్ళి రత్తయ్య
"అయ్యా, ఈ అగా వద్దే కింద ముందు
గానె తీసుకుని ఒక రూపాయి ఉంచుతున్నాంది.
మీ రూపాయి సాయంత్రాదానికల్లా తెచ్చి
మీ కిచ్చేస్తాను," అన్నాడు.

ఆ మనిషి అచ్చిన రూపాయి తీసుకుని
ఇంకొకటి దగ్గరికి వెళ్ళి వాదికి రూపాయి
వద్దకింద ముందే అచ్చేసి, మర్నాడిస్తా
మని వెళ్ళి పది రూపాయలు అవ్వే ఫళ్ళం
వాడు రత్తయ్య.

ఆ పది రూపాయలు వద్దే కింద తీసుకుని
మరో ఒకటి వ్యాపారి రత్తయ్యకు నూరు
రూపాయలు అప్పుచ్చి కాగితం రాయించు
కున్నాడు. దాన్ని తీసుకుపోయి రత్తయ్య
ఒక పెళ్ళ వద్ద వ్యాపారస్తుడి కిచ్చి, "ఇది
వద్దే కింద తీసుకుని ఏయ్యో రూపాయలు
అప్పిస్తాంది. వాతం పది రోజుల్లో వాస్తోం
అమ్మగానె మీ వద్దకు మీ కిస్తాను," అన్నాడు.

పట్టి వ్యాపారి రత్నయ్య కూడా, పెరూ, అతన్ని ఎరిగిన భూస్వామి పెరూ అంతా విచారించి వెయ్యి రూపాయలు బహు దిచ్చాడు. ఆ డబ్బు పుచ్చుకుని రత్నయ్య అ రాజే తన సూర్య రూపాయల బాకీ, పది రూపాయల బాకీ, రూపాయల బాకీ చెల్లించేసి అంటి కొచ్చి తన డగ్గర మిగిలిన డబ్బు భార్యకు చూపించి, "మాకాదా, అనాకో ఎంత డబ్బు పుట్టించానే?" అంటూ కామి చేసినవంలా చెప్పాడు.

"అదేం నంచాడనా? మళ్ళీ ఆవుల వాళ్ళకు వెయ్యి కట్టాడ్డా? తమ్మది పండలన్నాలేవే!" అన్నది భార్య.

"అసలు వ్యాపారం చెప్పాక ఇంత కంత బాధం వస్తుంది. అది బాధం కాదు, పెట్టుబడి," అన్నాడు రత్నయ్య.

మచ్చాడు తెల్లవాడు జామనే బయలు పై రత్నయ్య జొన్నచాప అనే గ్రామానికి వెళ్ళాడు. ఆ గ్రామం రైతులు తొప్పలు వండిస్తారు, చంటి కోతకు సిద్ధంగా ఉంది. రత్నయ్య రైతులందరినీ కలుసుకుని, "ఈ యేడు మీ పంటంతా నేనే కొంటాను, ఇప్పుడే బయటా దిచ్చేస్తాను. భావ్యం కొలిచేటప్పుడు నేను చెప్పిన వాళ్ళకుగాని, నాకుగానికాలవాలి," అంటూ వలా యోత్తా పాతిక, పరక బయటా దిచ్చి కాగితాలు

కాయం కుంకున్నాడు. వాన్యం ధరలో అతను వారికి తోవమేమీ చెయ్యలేదు, మామూలుగా వట్టం గుంచి వచ్చి కొనుక్కు పాయ వర్తకులిచ్చే ఫరే తాను కూడా ఇస్తానన్నాడు.

రత్తయ్య అంటకి తిరిగి వచ్చిన రెండు మూడు నాణెలకల్లా ధాన్యపు వర్తకులు వచ్చి తోస్త్రవంటి యావత్తూ పాలం మీదనే అమ్ముడయిందని విని కంగారు పడ్డారు. ఎందుకంటే ఈ ధాన్యం మీద తీసే చాళా లతో వాళ్ళు ఏడాది పాడుకుని పొయ్యిగా విడుచుతారు.

తొన్నవాడతో పండ్ల ప్రతి గింజకూ ముందే బయోవా ఇచ్చేసిన వాడు. ఫలానా గ్రామంలో ఉంటే రత్తయ్య అని వర్తకు లకు తెలిసింది. వారు అడిగి పెతు క్కుంటూ వచ్చి "మా కడుపు కొడితే నీ కేం రావం? మేము తాకముత్తాకం నాలి నుంది. ఈ ధాన్య వ్యాపారం చేస్తున్నాం.

మీవు చూడబోతే ఈ వ్యాపారానికి తోత వాడివి. అందువేత ఆ ధాన్యం మాకు వదిలి పెట్టు." అని ఒత్తిమాలారు.

"వేస్తానా అంత ధాన్యం ఎం చేసు కుంటాను? మారు బేరానికి అమ్ముకోవలి పిందే. వ్యాపార తర్కం మీకు తెలియనిది కాదు గదా. నేను అంత ఫరకు కొన్నాను. అంతకంట పెచ్చు వేసి ఆ ధాన్యమంతా నా భగ్గర నుంచి మీరే కొనుక్కొంటి," అన్నాడు. రత్తయ్య.

వర్తకులు దారికి వచ్చి రత్తయ్యకు ఒక వెయ్యి రూపాయలు మిగిలిపెట్టుగా ధాన్యం ధర నిర్ణయించాడు. రత్తయ్య వారి భగ్గర తీసుకున్న డబ్బుతో నుంచి వడ్డి వ్యాపార స్తుతికి వెయ్యి రూపాయలూ ఇచ్చేసి మిగిలిన వెయ్యి పెట్టి కొంత పాలం కొనుక్కుని, అల్లు వేసుకుని పెళ్ళాం బిడ్డలతో సుఖంగా జీవించాడు. రత్తయ్య అన్యంత వేసి చేసి నందుకు చూస్తామి ఎంతో గంతమిందాడు.

శౌప విమోచనం

వినుగొ చెందని విక్రమార్కుడు చిట్ట వద్దకు తిరిగి వెళ్ళి, చెట్టుపై నుంచి కదాన్ని దించి భుజాన వేసుకుని, అప్పటిలాగే చౌసంగా శ్మశానం కేసి సరవసాగాడు. అప్పుడు కవించి చితాళుడు, "రాజా, ఈ అర్ధరాత్రిమే నీవు వదిలె క్రమ మానై, మలయవతి వగర రాత్రినీ కూరసేన మహారాజులాగా నివు కూడా కాపానికి గురి అయ్యా అని నాకు నందేహం కలుగుతున్నది, క్రమ తెలియకుండా ఉండగలందులకు గాను నీకు ఆ మహారాజు కాదవిమోచన కథ చెబుతాను విను," అంటూ ఈ విధంగా చెప్పిపోగాడు :

మలయవతి నగరానికి కూరసేనుడు రాజుగా ఉన్నంతకాలమూ అతని ప్రజలు విదరాని కన్యలు వర్ణుడు. ఈ కుష్ట పరిచారినే నివారించలేక కొంద్రప్రాంతాల ఉండే ప్రజలు రాజుగారిపైన తిరుగుబాటు చేశారు. వారు రాజుకాననాంను దిక్కరించటమొక,

బేతాళ కథలు

నగర ప్రజల మించి రాజుగారికి ముట్టు పలసిన పన్నులను చలాత్కారంగా తామే వసూలు చేసుకుపోయారు. రాజు వారిపైకి అయోధ ధటులను పంపాడు. కాని వారు కూడా తిరుగుబాటుదార్లతో చేరిపోయారు. అంతకంతకూ తిరుగుబాటుదార్ల బలం పెచ్చింది. సామాన్య ప్రజలలోకూడా రాజు గారినైన అనహ్మమూ, తిరుగుబాటుదార్ల పైన గౌరవమూ పెడిగాయి.

శూరసేనుడు పరిస్థితి నరిగా అర్థం చేసుకుని తిరుగుబాటు నాయకులతో రాజీ చేరాలు సాగించాడు. రాజుగారు న్యాయ పరిపాలన చేసినట్లయితే తమ ఆరాజక

చర్యలు మానేస్తామని కబురు చేశారు.

చర్యలు మానేస్తామని కబురు చేశారు తిరుగుబాటు నాయకులు. వారి నంప్ర తింపులు జరిపి నెవం మీద కొంత పరస్సు వద్దకు రమ్మని వారికి తమరు చేసి, ఆ నాయకులందరిని సరస్సులోకి తోయిం చాడు రాజు.

ఆ తరువాత ఆయన మరి కొంతకాలం పాటు తన దుర్మార్గాలను యథేచ్ఛగా సాగించి చివరకు చనిపోయాడు.

చనిపోయినాక శూరసేన మహారాజు అత్య కొలనుకు ఎగువమిన్న కొండలో కుందీ అయిపోయింది.

యమదూతలు రాజును తెచ్చి కొండ లోపల ఉన్న ఒక ఇంట్లో పెట్టారు. అతనికి తోడుగా ఉండేటందుకు అతని పెంపుడు పిల్లి నిచ్చారు.

ఆ ఇంట్లో అంతం లేని బంగారం ఏర్పాటు చేశారు. రాజు నడుమొక ఒక పెద్ద కత్తి తెచ్చి కట్టారు.

వారు అతనితో, "నీ కిష్టమైన పిల్లి, ధనమూ, కత్తి వదిలివేడాకా నీది కొంత దిగలేవు. ఎక్కడికి పోలేవు. ఇది నీ అంతట నివు వదిలించుకొలేవు. ఎవడైనా సాహస వంతుడో, లేక నీపై జాలి వేందినవాడో ఈ ప్రాంతాలకు వచ్చి పీచిని వదిలించాలి.

చందమామ

అంతదాకా నీవి కొందకు బండివి!" అని చెప్పి అదృశ్యమైపోయారు.

మొదట రాజుకు ఈ ఒంటరి జీవితం అంత బాధగా తోచలేదు. కానీ రాసురాసు అతనికిని పెద్ద శిక్షగా పరిణమించింది. శకాబ్దాలా, శకాబ్దాలా గతించిపోతున్నాయి. కాసు ఎరిగిన వారంతా వచ్చిపోయారు. కాని ఒక్కటూ అతని వాడుబకు రాలేదు. రాజు అత్యున్నత శాసన మేద మానినవారు ఆ ఎన్నయం ప్రచారం చేశారు. ఆ కొందకు జయ్యాలకొండ అని దాని దిగువనున్న కొనేటిక దయ్యాల కొనేటిని పేరు తచ్చే సరిది. అటుకేసి జనం రావటంకూడా మానేశారు. ఒకవేళ ఎవరన్నా దారి తప్పి వస్తే వాళ్ళు తన పిలుపు విని పారిపోయే వాళ్ళు. ఈ విధంగా నాలుగువందల ఏళ్ళు గడిచింది.

కూరసేసుడికి ఏముక్తి కలగవే లేదు. కాలక్రమాన మలయపేటి నగరంకూడా శిథిలమై పోయింది.

దయ్యాలకొండకు కొంత మారంలో ఒక గ్రామం ఉన్నది. అందులో గోపాలుకనీ ఒక పేద కుర్రవాడుండే వాడు. వాడు ఒక భూస్వామి వద్ద కమతం చేస్తూండేవాడు. భూస్వామికి లక్ష్మి అని ఒక కూతురున్నది.

అమెకు గోపాలుకంటే ఎంతో అడరమూ, అభిమానమూమా. గోపాలుకు లక్ష్మిని ప్రేమించాడు. "నెన్ను పెళ్ళిచేసుకోవాలని ఉంది. నీకేమన్నా అభ్యంతరమా?" అని గోపాలుకదిగితే, "నాదేముంది? మా నాయన ఒప్పుకోవాలి గదా!" అన్నది లక్ష్మి. చూస్తూమి ఒప్పుకుంటే లక్ష్మి తనను పెళ్ళాయేతుందని తెలుసుకుని గోపాలుకు పొహనించి తన కోరికను తన యజమానిని చెప్పాడు.

భూస్వామి ఈ ముక్క వింటూనే తోక తొక్కిన తాచులాగా లేచి, "ఏమిరా, నీ పొగయి! నా లక్ష్మిని నీ మంచి దరిద్రుడి

చేతిలో పెడతావా? ఇంక దురాశగలవాడిని
వా కింద మీ పని చేస్తావు? చాతనయితే
చాలెడు బంగారం తెచ్చి నాకు చూపించు,
నా కూతుర్ని నీ కిచ్చి చేసే విషయం
మాట్లాడదాం!" అన్నాడు.

గోపాలుడి కోరిక నెరవేరకపోగా ఉన్న
పెనుకాడా చూడింది. చాలెడు బంగారం
కాదుగదా పెరికితు బంగారం తీసుకు
రావటం కూడా వాడికి సాధ్యం కాదు.
వాడు తన యబహిషాని ఇంటి నుండి కొంత
అవతలి అన్నీ మరొక గ్రామానికి బయలు
దేరాడు. విరాళతే కుమిలిపోయి వాడు
తల వంచుకుని కొనేటి గట్టు వెంటి

పడుస్తూండగా కొండ మీది నుంచి ఎవరో కేక
పెట్టినట్టయింది.

గోపాలుడు తల ఎత్తి చూసెనరికి వాడికి
కొండ మీద ఒక చెంత అకారం కనపించింది.
ఎవరో పాతకాలపు రాజులాగా ఉన్నాడు.
అకొండ మీద దయ్యాలంటాయని వాడు
ఎప్పుడో విన్నాడు.

ఇది చూస్తూనే అయి ఉండవచ్చునను
కుని గోపాలుడు, "ఎవరు మీరు? నాలో
చెంపవి?" అని అడిగాడు.

"నేను శూరసేనమహారాజును. నవు
నిజమైన ధైర్యవంతుడవైతే ఈ రాత్రికి
అక్కడికి వచ్చి నాకు విముక్తి కలిగించు.

వా పొదమే నాకు కావమొ చుట్టుకున్నది. నాకు కావవిముగ్ధి చేకావంటే నీకు కోరి నంత బంగారం ఇస్తాను," అన్నాడు సూర పైన మహారాజు.

"వరే, రాత్రికి వస్తాడు," అన్నాడు గోపాలుడు విశ్చింతగా. ఆ రాత్రి వాడు వచ్చేసరికి సూర పేనుడు కొంత మీద నిలిచి వాడి కోసం ఎదురు చూస్తున్నాడు. గోపాలుడు తగ్గిరికి రాగానే అయిన వాడితో తన నిర్బంధం గురించి చెప్పి, "ఇది ప్రమాదకరమైన పని. నీకు నిజమైన దైర్యం పోహసాలుంటేనే ఈ పనిని పూనుకో. నేను చెప్పినట్లుం చెప్పినా నాకు విమోచనం కలి

గిందిన పుణ్యమూ ఉంటుంది, నీకు కావలసినంత బంగారమూ లభిస్తుంది. లేదా నిజమైన సాహస వచ్చినదాకా నేనీ నిర్బంధంలోనే ఉంటాను," అన్నాడు.

"నా కేమీ వయంలేదు. నేనెం చెయ్యాలో చెప్పండి," అన్నాడు గోపాలుడు.

సూర పేనుడు గోపాలుణ్ణి చేత్తో తాళాడు. మరుక్షణమే హరిష్వరూ కొంత దివల రీతంగా నిర్మించిన ఒక ఇంట్లో ఉన్నారు. అది ద్వారాలు లేని గది. ఎక్కడ చూసినా కత్తులూ, ఈటలూ, ఛాళ్ళూ, ఎల్లులూ, బాణాలూ, ఇతర మారణాయుధాలూ ఉన్నాయి. గదిలో ఒక పక్కగా పెద్ద పిపా

అంధులను సహజముగా

దక్కదు. అందుచేత మౌనంగా ఈ పని ముగించి రా. తరవాత చేయవలసినది చెబుతాను," అన్నాడు కూరపేనుడు.

గోపాలుడు మారుమూళ్లకనుండా అన్న పిల్లని తండు చేతులలోనూ ఎత్తుకున్నాడు. కూరపేనుడు వాణ్ణి స్వీకరించగానే ఒక గొడ వాడికి దారి ఇచ్చింది. అందులో నుండి వాడు కొనెదిరి చాకా నడిచి వచ్చాడు. నిజ ఉద్భవ నిలబడి పిల్లని దిసిరి నిదిలోకి వెళ్ళాడు. ఆ సమయంలో పిల్ల తన గొళ్ళను వాడి చేతులలోకి గుచ్చి కందలు చిలేలాగా పికింది. భరించరాని బాధ కలిగింది. ఇప్పుడే కేక పెట్టబోయి, కూరపేనుడి మాటలు జ్ఞాపకం వచ్చి, పళ్ళు బిగబట్టి బాధను సహించాడు గోపాలుడు.

వాడు పంగి జోనేటి సిటితే తన చేతుల గాయాలు కడుక్కోబోయాడు. అంతవరకూ మామూలుగా ఉన్న నిరు కాస్తా తెర్లి వాడి పైకి మనులు నిళ్ళు ఎగ జిమ్మింది. వాడి ముఖం ఆ వెడికి భగ్గున మిండింది. వాడు ఈ పాంకూడా బాధ ఉమ్మగునె, వచ్చిన దారిని కూరపేను యన్నీ చోటికి పరిగె త్తుకుపోయాడు.

"భవే! పిళ్ళ నిగ్రహం కల వాడివే. అంజొక్క వది చేస్తేవా, నాకు విమోచనం

నిండా బంగారు మొహర్షుండి, భగదగా వెరుస్తున్నాయి.

గోపాలుడు చుట్టూ కలయజూసి లోపునె ఒక బ్రహ్మాండమైన పల్లి పల్లి పులిలాగా దూకుతూ వచ్చింది. దాన్ని చూసి గోపాలుడు నిర్భాంతపోయాడు.

"ఇది వా పిల్లి. దీనిని తినుకుపోయి కొనెట్లో వెసిరావటం నీ నెమరటి వది. జ్ఞాపకం ఉంచుకో—ఎంత భయం కలిగినా నరే, ఎంత బాధ కలిగినా నరే నీ బెది వెంట ఎలాటి వప్పుకూ రాకూడదు. మూలగటం గాన కేక పెట్టటంగానె చెకావె, నాకు విముక్తి కలగదు నరేకదా, ఏ ప్రాణంకూడా

కలుగుతుంది. నా నడుమీకు కిగింది వాడి పొదంపైన పతి ప్రాణం పోయినంత ఉన్న ఈ కత్తిని వాగ్రత్తగా ఉడదీయ్యి. బాధ కలిగింది.

ఇండాకటలాగే ఎలాంటి ప్రమాదం జరిగినా మౌనంగా ఉండాలి మహా! అన్నాడు కూరసేనుడు.

అది చాలా తెలికైతే పనిగా తొలిపించి గోపాలుడికి. కాని వాడు కూరసేన మహారాజు నడుమను చుట్టూ ఉండే కత్తి జాతు ముడి అందుకోబోయే సరికి జాయన కరీరం పెరిగి వాడికి ముడి అంది అందని ఎత్తుకు పోయింది. గోపాలుడు తన ముని వేళ్ళపైన నిలబడి ఎంతో కష్టం మీద ఆ ముడి చూడ ఏకాడు. కాని ముడుకొట్టమే కత్తి సూచిగా

అప్రయత్నంగా వేటి వెంట కేక వెలువడే క్షణంలో గోపాలుడు అతి కష్టం మీద జాయనకుని బాధను సహించాడు.

"నాయనా, నాలుగువందల ఏళ్ళుగా చెరలో ఉన్న వాడు విముక్తి కలిగించావు. ఆ కనపడే అంగారంలో నీకు కావలసినంత తీసుకో, నేను వెళ్ళిపోతాను," అన్నాడు కూరసేనుడు.

గోపాలుడు తనపై బట్ట తీసి అందులో దొసెడు బుంగారు నానాలు పోసుకున్నాడు. అంతలోనే కూరసేనుడూ, అయిన ఉండిన

గది కలలాగా మాయమయింది. గోపాలుడు కొంత మీద ఉన్నాడు. తూర్పు తెల్లవారు తున్నది. వెకిలో బంగారు మొహర్ల మూల లికపాతే బంగారమంతా కల అని వారు అనుకునివారే.

గోపాలుడు ఆ బంగారం తీసుకుపోయి యాస్వామి ఎవరు పెట్టి, "అయ్యో మీరు కొనిన బంగారం. లక్ష్మిని నాకు ఇచ్చి చెయ్యండి," అన్నాడు. భాస్వామి సంతోషంగా అంగీకరించి, వారికి తన శుమారై నిచ్చి పెళ్ళిచేశాడు.

దేతాళుడి కథ చెప్పి, "రాజా, ఒక్క సందేహం. ప్రమాదకరమని ముందుగా తెలిసికూడా గోపాలుడు కూరగొనుడి విముక్తి కోసం ఎందుకు పూనుకున్నాడు? అందువల్ల బంగారం దొరుకుతుందని, ఆ బంగారంతో తాను ప్రేమించిన లక్ష్మిని పెళ్ళాడ వచ్చునని ఆశ చేతనా? తాను ఎంతగానో ప్రేమించిన లక్ష్మిని పెళ్ళాడలేక

పోయినందువల్ల తీరితంపై విరక్త చేతనా? లేక శాస్త్రవ్రతమే ఉన్న కూరగొనుడి అత్త మీద బారి చేతనా? ఈ సందేహానికి సమాధానం తెలిసికూడా వెప్పకపోయాలో ఏ తల పగిలిపోతుంది," అన్నాడు.

దానికి వెక్రమాయ్దుడు, "గోపాలుడు స్వతహాగా పనికివచ్చితే, భవాకగాని, ప్రేమగాని, జాలిగాని వాస్తవిక సాహస వంతుణ్ణి చెయ్యలేవు. గోపాలుడు అసలు సాహస వంతుడు. అందుకే తన భవామాని ఎదుట పడి ఆయన కూతురిని తన కిచ్చి చెయ్యమని అడిగాడు. చెయ్యలేని పని ఎదురైవచ్చుతు నిజమైన సాహస విస్తృతా వైనకాత్యు. అందువేక గోపాలుడు సాహసించడానికి వాస్తవమైన కారణం వాది సాహసమే," అన్నాడు.

రాజుకు ఈ విధంగా మోసవంగం కలగ గానే దేతాళుడు శవంతో సహా మాయమై పుళ్ళి చెల్లెక్కాడు. (కర్పితం)

గుర్రమెక్కి పెళ్ళికొడుకు

గురిండు భీమన్న అడవి దానిన పది చామ్యు ఉండే తూరికి సాక్షాంకగా దారిలో ఒకచోట ఒక చెట్టుకు ఒక అందమైన గుర్రం కట్టి ఉన్నది. భీమన్న గుర్రం ఎదట అగి, ఎంతో సంతోషంతో దాని కేసి చూస్తూ నీలబడిపోయాడు.

పావుకాడును గుర్రం మీద చూసేసమీపమింది తాను కూడా గుర్రం ఎక్కాలని వాడికి మోజగా ఉన్నది. గుర్రం భారీడు అయితువందలని పావుకారు చెప్పాడు. ఇప్పుడు తన పద్ద అయిదు వందలున్నాయి. దొంగలను పట్టిచ్చిసలయకు తనేక అందదు పంకరూ బహుమానం ఇచ్చారు. ఈ గుర్రం మారబోతే పావుకారు గుర్రం కన్న చాలా అందంగా ఉన్నది. తనకు ఈ గుర్రాన్ని ఎక్కరన్నా అయితే ఎంత దాగుండు నను నిన్నాడు భీమన్న. అదే సమయంలో చెట్ల వెనుకనుంచి ఎవడో వచ్చి, "ఎవరు నువ్వు?

అ గుర్రం కేసి ఎందుకు అదే పనిగా చూస్తున్నావు?" అని అడిగాడు.

"దీన్ని అమ్ముకావా? కొంటాను," అన్నాడు భీమన్న.

రెండో మనిషి కొంచెం ఆలోచించి, "ఏమిస్తావు?" అని అడిగాడు.

"నాకు గుర్రం ధన తెలియదను కున్నావా? అయిదు వందలు. రదుగో ఈ సరిదిలో అయిదు వందలున్నాయి. కావలిస్తే ఎంచుకో!" అన్నాడు భీమన్న.

రెండో మనిషి ఆశ్రయంగా ఆ సంచీ తీసుకుని, "సరే, ఈ గుర్రాన్ని నువ్వు తీసుకుపో," అన్నాడు.

అసలు సంగతేమంటే ఆ గుర్రం వాడిది కాదు, ఒక జమీందారుది. ఆ జమీందారుకు మహాలక్ష్మి అని ఒక కూతురున్నది. ఆమె గుర్రపు స్కూరిలో అరితేరినది. మహాలక్ష్మి కోసం తండ్రి సంబంధాలు వెతికేటప్పుడు

చందమామ

తెలియదు. గుర్రం అరీదు అయిదు వంద అని వాడి బుర్రలో వదిపోయింది. అది మరీ మారదు.

గుర్రం అమ్మినవాడు భీమన్నను, "ని కింతకూ గుర్రం ఎక్కితని వచ్చునా? ఎప్పుడన్నా ఎక్కావా?" అని అడిగాడు.

"నె నెన్నడూ గుర్రం ఎక్కి స్వారి చెయ్యి తెదమకే. అయితే నెం? అదెం బ్రహ్మ విద్యా?" అన్నాడు భీమన్న.

"అయితే ముందు గుర్రం మీద ఎక్కి కూచో, తదవాత కట్టు విప్రుతాను," అన్నాడు రెండోవాడు.

భీమన్న గుర్రం మీద ఎక్కి కూచున్నాక వాడు గుర్రం పైడకు తగిలించిన తాడు విచ్చాడు. మరుక్షణమే గుర్రం శరవేగంతో వెళు సాగింది.

భీమన్న బలం గలవాడు గనక తాళ్ళు గట్టిగా వట్టుకుని, తన కాళ్ళు గుర్రం పొట్టకు గట్టిగా అతిమి వట్టి, పడకుండా మోసుకో గలిగాడు. మరొకజైతే గుర్రం వెగానిక ఎవ్వరో కించపడి పొవలింద.

భీమన్న కింద పడిపోలేదన్నమాటగాని, గుర్రాన్ని అవలంబించి, కవినం దాని వేగం తగ్గించుకుంటాని, దాన్ని తనకు కావలసిన దారిప నడిపించుకుంటాని వాడికి సాధ్యం

అది ఈ గుర్రం మీద స్వారి చెయ్యగలవాడై చెనుకుంటానని వట్టువట్టించి. ఈ గుర్రం మీద స్వారి చెయ్యటం తెలికైన విని కాదు. అందువెతే చాలామంది దీన్ని ఎక్కి స్వారి చెయ్యటానికి ప్రయత్నించి, అవజయంతో వాటు చిరాదవలెనూనా పొందారు.

అలా సరదాపం పొందిన వారిలో ఒకడు అవకాశం చూచుకుని ఈ గుర్రాన్ని దొంగి లించి అదేలో కట్టి, దానికి ఒక ముఠిని కావలి పెట్టాడు. ఆ ముఠి ఇప్పుడు ఆ గుర్రాన్ని గుండు భీమన్నకు అమ్మాడు. భీమన్న యాత్రేగదాని లిచ్చినా వాడ గుర్రాన్ని ఇచ్చేవాడే. ఆ సంగతి భీమన్నకు

చందమామ

కలియ. అది ఎటుపోతున్నదో వాడికి తెలియదు. తెలిసినా ప్రయోజనం లేదు. అది ఎవ్వరైతే ఎక్కడ అగుతుంటే దాని ఇష్టమేగాని వాడి ఇష్టం కొంచెంకూడా లేదు.

గుర్రం తిమ్మగా జమీందారు ఇంటకి వెళ్ళి అక్కడ అగింపి. అమీందారు వొకట్లు, "దొంగ తిమ్మకు పోయిన మన గుర్రం ఇచ్చి వచ్చింది," అని కేకలు పెడుతూ భీమన్నను చూపు మొట్టారు.

"దొంగలించట మేమిది? దిన్ని నేను అయిదు వందలు పాసి కొన్నాను; నష్టం లేదు. చాగా పరిగెడుతుంది!" అన్నాడు భీమన్న. వొకట్లు భీమన్నను జమీందారు వద్దకు తీసుకుపోయారు. భీమన్న జమీందారుతో మిగిలిన విషయాలేమీ చెప్పక, తాను దొంగలను వట్టి ఇచ్చి అయిదు వందలు బహుమానం పొంది, బాంకో అడవిలో ఈ గుర్రాన్ని కొని, దానిమీద సవారీ అయినప్పటి సమాచారం అంతా చెప్పాడు.

ఎవరూ స్వారి చెయ్యలేని గుర్రాన్ని భీమన్న స్వారి చేశాడని విని మహాలక్ష్మి భీమన్నను పెళ్ళాకదానికీ ఒప్పకున్నది. జమీందారుకు కూడా భీమన్న ఏవ్వాడు. వాడు గుర్రాన్ని స్వారి చెయ్యకుండాక, దొంగల ముఠాను వట్టి ఇచ్చాడంటే

సమర్థుడై ఉంటానీ. అయినా వాడి పోదా విమిదో తెలుసుకుంటే బాగుంటుందనుకుని అయిన భీమన్నతో, "వాయనా, మా జమ్మాయి నిచ్చి చేస్తే పెళ్ళి చేసుకుంటావా?" అన్నాడు.

"ఓ, చేసుకుంటాను. మా జమ్మాయికూడా సంతోషిస్తుంది. వాడు పెళ్ళి కాదని మా జమ్మాయి ఒకటే దొంగ," అన్నాడు భీమన్న.

"మా అమ్మాయి నిచ్చి పెళ్ళి చేస్తే కట్నం ఏమిస్తావు?" అని జమీందారు అడిగాడు.

"కట్నానికేం బాగ్గం. బామ్మ ఒక పెద్ద బావ నిండా బంగారం దాని ఉంటింది.

అది నా పెళ్ళి అప్పుకేసట, అదంతా కట్టంకింద తీసుకోండి." అన్నాడు భీమన్న.

"ఓహో, ఇది చాలా గొప్ప సంబంధమే. బానెడు అంగారం మనం ఏ తరంలోనూ కళ్ళ జూసి ఎరగం!" అనుకుని జమీందారు, పెళ్ళికి ముహూర్తం పెట్టించాడు. బామ్మనూ, అంగారాన్ని పీసుకురావడానికి మేనుమలను పంపించాడు.

"ఎచ్చి వెధవ" అని తన చెత వన్నెచేరి సార్లు అనిపించుకున్న భీమన్న నిదానం జమీందారు కూతురినే పెళ్ళాడుకున్నాడని విని బామ్మ సకమానందభరితురాలయింది. అమె జమీందారు ఇంటికి వచ్చి, పెళ్ళి కూతురి మెడలో మూడు ముళ్ళూ పడిన చాలా భీమన్న చెక్రితాగుల వాడన్నది బయటవడకుండా తన తలవెతలలతో కప్పి వుద్దింది.

పెళ్ళి అయినాక మటుకు అమె మహా లక్ష్మితో, "అమ్మా, నీ మొగుడు వట్టి తెలివి

తక్కువ దబ్బమ్మ, చాణ్ణి నెవే పనితరం మంచి పెంచి పెద్ద చేగామి. ఇక నుంచి చాణ్ణి చూసుకునే భారం నెది. నాది మనస్సు చాలామంచిది. తలవెతలలు లేవన్నమాట గాని కల్మాషం ఎటువంటిదో నాడెరగడు!" అని చెప్పివలిసిన మాటలు నాలుగూ చాటుగా చెప్పింది.

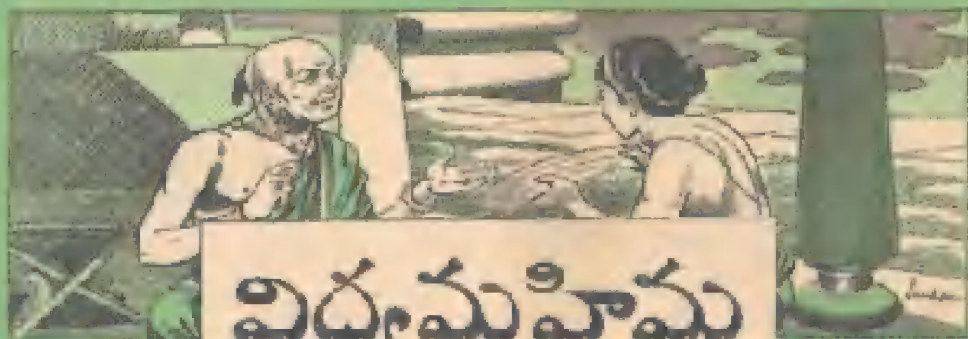
మహంక్వి తెలివిగలది. బామ్మ చెప్పిన దంతా గ్రహించి అమె, "మీ మనవల్లి నేను కంటిని రెప్పలాగా చూసుకుంటాను అండి, మా నాన్నగారికి వేనెక్కల్లెనే. అందుచేత మీ మనవల్లి ఇక్కడే ఉంచుకుంటాను. మీరు కూడా మాతో పాటే యిక్కడ ఉండి పొంది," అన్నది.

కాని బామ్మ ఉంచలేదు. అమె తన ఇల్లా వాకిలి చూసుకోవాలని చెప్పి, భీమన్నను జమీందారుగారి కుటుంబానికి అప్పగించి తన ఇంటికి వెళ్ళిపోయింది.

—[సై మానం అఖరు సంఘటన]

విద్యమహిమ

దేవగిరి అనే ఊళ్లో సామదేవుడనే వాడికి ఇద్దరు కొడుకులు అంటేవారు. ఇద్దరూను పాలమూ పుర్రా చూసుకుంటూ ఇంటి దగ్గరే ఉండి పాచాడు. రెండో వాడు జయ దేవుడు విద్యార్థిరావడతో ఇల్లు విడిచి తగిన గురువును వెతుక్కుంటూ దేశ సంచారం జరుపుకుంటాడు.

జయదేవుడు తిండి తేకుతానూ, నరి అయిన స్త్రీల తేకుతానూ చాలా కాలం ప్రయాణం చేసి చివరకు ఒక గ్రామంలో హరిశర్మ అనే అయన ఇంటి ముందు శివ వచ్చి వదిలిపోయాడు.

హరిశర్మ జయదేవుణ్ణి తన ఇంటి తోపాటికి పీనుకుపోయి, తాగడానికి నీరిచ్చి, స్నానం చేయించి భోజనం పెట్టి అతడి సమాచారమంతా తెలుసుకున్నాడు. జయ దేవుడు విద్యార్థిరావడతో ఇల్లు వదిలిపెట్టి మంచి గురువు కోసం తిరుగుతున్నాడని విని

హరిశర్మకు చాలా సంతోషమయ్యింది. అయితే గొప్ప వందికుడు. అందుచేత జయ దేవుణ్ణి మూడేళ్ళపాటు తన ఇంటనే ఉంచు కుని, భోజనం పెట్టి చదువు చెప్పాడు. జయ దేవుడు సూక్ష్మ బుద్ధి కావడంచేత అ మూడేళ్ల కాలంలోనే గురువుగారికి తెలిసిన విద్య అన్నీ నేర్చుకున్నాడు.

తరువాత హరిశర్మ జయదేవుడితో, "నాయనా, ఇంకొక్క గురువు దగ్గర కొన్ని విద్యలు నేర్చితే గాని నీ వదుపు పూర్తి కాదు. ఆ గురువు ఒక కాయరాజు. అతను ఏమి చేర విద్యా, వేదా మొదలైనవన్నీ నేర్పుతాడు. అతడి దగ్గరికి పో వెళ్ళాలో నేను చెబుతాను," అన్నాడు.

హరిశర్మ చెప్పిన మార్గాన బయలుదేరి జయదేవుడు కాయరాజు వద్దకు వెళ్ళాడు. హరిశర్మ వందన కిమ్మడని తెలుసుకుని కాయరాజు జయదేవుణ్ణి తన వద్ద ఒక

సంపత్కర్మపాటు ఉంచుకుని బెంగళదారులు చెయ్యటమూ, బెంగళ అను వట్టటమూ, మృగాల జాడలు తెలుసుకోవటమూ, వేదా తటమూ మొదలైన విద్యలన్నీ నేర్చాడు.

ఈ విధంగా పకల విద్యలూ నేర్చి బయటెళ్ళుతు ఇంటి మార్గంపట్టి వస్తూ, ఒక రోజు ఒక గ్రామం చేరి ఒక బ్రాహ్మణ గృహంలో మంచి నీరమ్మని అడిగాడు. ఆ ఇంటి యజమాని జయదేవుణ్ణి లోపలికి ఆహ్వానించి, అతిథి సత్కారమంతా చేసి అతని సంగతి అంతా తెలుసుకుని, "అబ్బాయీ, ని విద్యా కోరిం పరీక్షించడానికి ఒక్క ప్రశ్న అడగనా?" అన్నాడు.

"అడగండి," అన్నాడు జయదేవుడు.

"నిపు రాకమునుపు ఈ ఇంటి నెవరు వచ్చారు? ఈ ఇంటి ముందుగా ఎవరెవరు వెళ్ళారు? చెప్పు చూస్తాం!" అన్నాడు ఇంటి యజమాని.

జయదేవుడు లేచి బయటికి వెళ్ళి, కొంత సేవయాక తిరిగి వచ్చి, "నేను రాకపూర్వం మీ ఇంటికి వలుగురు వ్యక్తులు వచ్చారు. వారు రాజభటుల్, సైనికుల్ అయి ఉంటారు. వారు మీ ఇంటి నుంచి బయలుదేరి ముందుకు సాగిపోయారు. వారికన్న ముందుగా ఒక మనిషి మీ ఇంటి ముందుగా వెళ్ళాడు. వాడి వెత్తి మీద ఒక బొగ్గుల మూట ఉన్నది. వాడెవో బెంగళదారం చేసి ఉంటాడు," అని ఇట్లు గల బ్రాహ్మణుడితో అన్నాడు.

ఈ మాటలు విని బ్రాహ్మణుడు నిర్భాంత ధోయి, "మీ ఇంటికి నలుగురు రాజభటులు వచ్చినమాట వాస్తవం. జరిగిన దేమంటే, రాజుగారి రత్నం ఒకటి దేవా బయట ప్రాంతాల వదిలాయెంది. అది పొయిందని తెలిసి వెళ్ళి రోపుగా దాన్ని ఎవరో కాజేకారు. అందుచేత రాజభటులు అందరి ఇళ్ళకూ వచ్చి సోదా చెకారు. అలాగే మా ఇల్లుకూడా సోదా చెకారు. కాని

పాపిస నగ దొరకలేదు. దొంగ ఒకడు మా ఇంటి ముందుగానే వెళ్ళాడని నిజమైతే చెబుతున్నావు గనక, పాపిస నగ దొరికి సంపాదించి దొంగను కాటగానికి వట్టి యిస్తా, నీకు గొప్ప బహుమానం దొరుకుతుంది," అని బయటెప్పుడితో అన్నాడు.

బయటెప్పుడు బ్రాహ్మణుడితో మళ్ళీ వస్తానని చెప్పి, బయటదేరి దారిమీదనే దృష్టి ఉంచి నడుస్తూ ఒక ఇంటిదాకా వెళ్ళాడు. అది ఒక కమిసారి ఇల్లు. బయటెప్పుడు రోడరికి వెళ్ళి, కమిసారికి బంగారం ఫర గురించి, అతను చేసే కొత్త రకాల నగ లను గురించి కాప్పిస్తూ మాట్లాడి శిలపై తినుకున్నాడు. తరవాత అతడు బ్రాహ్మణి పద్మకు తిని వచ్చి, "దొంగను వట్టి ఇవ్వ గలను. రాజభటులను పెరిపించండి," అన్నాడు. బ్రాహ్మణుడు రాజభటులకు కబురు చేసి, బయటెప్పుడితో, "అయితే, వాయనా, ఇదంతా నీవు ఎలా కనుక్కొ గలిగావు?" అని అడిగాడు.

"పైనికులూ, యెత్త పెద్ద నర్సిస భటులూ నడిచేటప్పుడు పారి అంగలు ఒక ప్రమాణంలో ఉంటాయి. వారు దారుతరి నడుస్తారు. పాదాలు వెండూ ఒకే ఊతంతో వెస్తారు. అందుచేత అడుగు జాడలను బది

నీలుగుదు మనుష్యులు మీ ఇంటికి వచ్చా రని, వారు పైనికులుగాని, భటులుగాని అయి ఉంటారని తెలికగా ఉహించాను. వారు మీ ఇల్లు దాటి ముందుకు పోవటం కూడా వాకు కనిపించింది," అన్నాడు బయటెప్పుడు.

"మరి దొంగబాక ఎలా తెలిచింది?" అని బ్రాహ్మణుడు అడిగాడు.

"దొంగ నడిచితిని నడవడు, ఒక పెక్కుగా నడుస్తారు. ఈ దొంగ నెత్తిన బొగ్గుల మాటు ఉన్నది. వాడు అడుగు వేసి నవ్వుతల్లా కొంచెంగా బొగ్గు నుని కాలింది. వాడు బొగ్గులు తినుకుని తిన్నగా నడిచి

ఈ మధ్యమధ్య వెనక్కు తిరిగి చూసి
వేయిగా అడుగుల గుర్తులునుబట్టి తెలు
స్తున్నది. తనను ఎవరన్నా వెంటదిస్తున్నా
రేమో నని వాడు అలా చూసి ఉంటాడు.
అందుచేత వాడేదో దొంగతనం చేసి ఉంటా
డని ఊహించాడు. అట్టిగాక రాజధాని
అడుగుల బాడలకన్న ఈ దొంగవి కొద్దిగా
చింగి అన్నాయి. అందుచేత వాడు ఇటుగా
వెళ్ళి ఒకటి చెండు ఘడియలు ఎక్కువ
కొనమొంది. ఈ మధ్యలో ఇంకొక దొంగ
తనమీద బరగలేదు గనక రాజధాని
వెతుకుతున్నది. ఈ దొంగ కొనమే అయి
ఉండవచ్చు,” అన్నాడు అయిదేవుడు.

ఏళ్ళు ఇలా మాట్లాడుతూండగానే రాజ
ధాని వచ్చాడు. అయిదేవుడు వారిని
కమసాలి ఇంటికి తీసుకుపోయాడు. అ ఇట్లు
రాజధాని అంగీకరించుచు సోదా చేసి
పెం. అయితే వారు పెట్టెలా బెడల
మాత్రమే వెతికారు. కాని కమసాలిలు

ఏదన్నా చాచిపెట్టడానికి ఏదో ఒక కంకలో
దూర్చిపెడతారు. ఈ సంగతి అయిదేవునికి
తెలుసు. అందుచేత అతను వానిగారు
పోగొట్టుకున్న రత్నాన్ని కమసాలి ఇంటి
లోని ఒక కంకలో నుంచి బయటికి
తీశాడు. కమసాలి వేరం ఒప్పుకున్నాడు.
రాజగారి రత్నం కింద పడటం తామీ
చూసి, వాన్ని తీసుకున్నానని, ఎవరికి
సందేహం కలగకుండా ఉండగఅందులకు
ఒక బాగుల మూడు కొనుక్కుని, అందుకే
గ్రామంలోకి వెళ్ళిన వాడిలాగా, ఇంటికి
వచ్చేకానీ అతను చెప్పాడు.

రాజగారు నగ చొరికి నందుకు చాలా
సంతోషించి, అయిదేవునికి మంచి బహు
దానం ఇచ్చాడు. అతను దొంగను పట్టు
కున్న విధమంతా బ్రాహ్మణులెన్నికాక రాజు
మరంత నంతోషించి, అన్ని పిచ్చులలోనూ
అరితెరిన అయిదేవునికి మరన్నా కానుకలు
ఇచ్చి, తన కొలువలో ఉంచుకున్నాడు.

• అయోధ్యా కాండ •

అది రాత్రి వారు ముగ్గురు భద్రాత్ములు చెప్పిన కథలు అనేకం విని గురుగో న్నిత్ర పాఠారు. మర్నాది ఉదయం భర ధాతారు వారిని కొంతదూరం సోగవంచి, స్వతఃకూటానికి తాను అనేక మాటల వెళ్ళి వచ్చిన తోచి గుర్తులు చెప్పారు. సతారామ లక్ష్మణులు అయిన వద్ద నిలచి పుష్పకుని అయిన చెప్పిన తోచి గుర్తులు చెప్పారు. వారిని తాళిదలచి రెండు వద్దకు వచ్చారు. అక్కడ లక్ష్మణులు కొయ్యలమీద ఎండిన వెదుళ్ళతో ఒక వికారమైన తెప్ప తయారు చేశారు. దానిపైన నేలేడు కొమ్మలకొనూ, పచ్చిల తీగలకొనూ ఒక గురుమైన అనంత సత కొరం అమర్చారు. తప్ప మీద తమ పస్తుతం నన్నిటిని చించి, తాము కూడా

ఎక్కి నదిని చాచారు. ప్రవాహి మధ్యంలో సిత యమునా నదికి నమస్కరించి అవులూ, వెయ్యి కడపల కల్లా అస్తానని, గంగకు మొక్కుకున్నట్టు మొక్కుకున్నది.

సనంకకారిం కాపటించేద అడివి చెట్లు పుచ్చించి మహాకౌటగా ఉచ్చాయి. మోదుగు చెట్లనిండా ఏర్రేణిపూలున్నాయి సిత ఉచ్చుడు ఆ పసంతే కొదకు చూచి అనం దించుటం ప్రారంభించింది. లక్ష్మణులు అమె ముందు సేతుస్తూ, అమె నోచి ప్రతి పుష్టూ, ప్రతి వంకూ కొని తెచ్చి ఇస్తూ, అమె చెట్లను గురించి అతిగే త్రక్కుతున్నదికి సమాధానాలిచ్చాడు. ఆ రోజు వారు మరీ కొన్ని మృగాలను చంపి వారి మాంసంతో అకలి తీర్చుకున్నారు.

చందమామ

ఇలా గృహప్రవేశం చేసి, పక్కనే ప్రవహించే మార్కటే నదిలో స్నానాలుచేస్తూ, చుట్టూ ఉంటే అందమైన అరణ్య ప్రాంతంలో వెళుతున్నా, పట్టణ జీవితాన్ని మరిచి సుఖంగా ఇంకా గడపసాగాయి.

అక్కడ కృంగిపోవడంలో గుహుడూ, సుమంత్రుడూ గంగ ఒడ్డున నిలిచి ఏడాదామే ఒక్కొక్కరి కనుమూస అయిపోయాయి. గుహుడి ఇంటికి వెళ్ళి పోయారు. రాముడు మనసు కూర్చున్నది వదిలి కస్తూరిమోసనని మూడు రోజులు చూసి సుమంత్రుడు తాళి రథంలో అయోధ్యకు బయలుదేరి, రాముని అంబాధ్య వెలిచి వెళ్ళిన అయిదు రోజులకు తిరిగివచ్చాడు.

దారిలో పొరులు భాగంగా రథం తిరిగి వాటిల మీద పడితే తీవ్రస్థాయి వారు మోక్షాదుకున్నారు. సుమంత్రుడు తిన్నగా కొవర్లు ఇంటికి వెళ్ళి, సింహాసనంపైన కూర్చుని ఉన్న దశరథుడితో రాముడు చెప్పి పందిన మాటలు చెప్పారు. దశరథుడు కోకోరైకంలో స్వీహతప్తి కింద పడిపోయాడు.

కౌసల్య సుమిత్ర వహాయంతో దశరథుణ్ణి లేపింది. "మహారాజా, రాముణ్ణి అరణ్యంలో చించి వచ్చిన సుమంత్రుడికి

అదానికి వారు ఒక పడునైన నోటు చూపించి అక్కడ పెంచాడని.

తెల్లవాసుడూనే రాముడు లేచి ఒక్కొక్కరి చేసి దీక్షాసూచిగా ప్రయాణం పోయారు. దీక్షాసూచి ప్రాంతంలో రాముడు ఒక స్థలం చూసి అక్కడ పర్వతాల దిబ్బలకా ఉన్నాడు. ఒక్కొక్కరు మంచి గుంటలు వదిలివెళ్ళి, దారిలో దూరమైన పర్వతాల, దారికి అనువైన వేదాగాల దిబ్బల రాము గృహప్రవేశం బరి అయ్యారని అతని ఒక నల్ల ఇద్దరి పర్వతాన్ని, చించి, దాన్ని అందించడంలాగే అక్కడే కాల్చాడు. ఆ పర్వతంలో ఏడాదామొక్కొక్కరి కస్తూరి

చందమామ

అడవిలోని అందరినీ కలవరించుచున్నాడు.

అదాదైనా చెప్పలేం? కైక ఏమిన్నా అనుకుని పోతుందనా? అది దిగానికి వెళ్ళి తేమగా! అని చెప్పింది. దశరథుడితో బాటు కొనెల్లా, ఇతర అంతఃపురకాంతిబా ర్దనాబు చేశారు.

“నా అబ్బడు ఎంత ఎంత ఉన్నదో నాకు తెలియదు; నీవు మళ్ళీ వెళ్ళి రాముణ్ణి తీసుకురా! లేదా నీన్ను ఆ రాముడి దగ్గరి కైవా చెబుతువా,” అన్నాడు దశరథుడు.

కొనెల్లాతూటా సుమర్నతుడితో గర్భ శోకంతో తనను రాముణ్ణి వెదకి సమీపం పొమ్మన్నది. సుమర్నతుడు కొనెల్లాను చూడడంతా, రామలక్ష్మణులు సులువుగా అరణ్యం వానప్రతం వూర్తి చేయగలిగిన, ఆ నీతకు అది అరణ్యంలాగా ఉన్నట్టే లేదనీ, రాముడు లేని అయోధ్య అమెను అరణ్య మనిపించి ఉండెదనీ అన్నాడు.

మర్నాడంతా కొనెల్లా దశరథుణ్ణి చెప్పడం మాటలతో బాధించింది. ఆ విధంగా తాను చేయకున్న బాధను శింత బయట పెట్టాడున్నది. అదిచే బాధ చేయకున్న తనను చెప్పడం మాటలతో సాధించి ఉద్ధరిత దశరథుడు చేతులు జోడించి కొనెల్లాను చేయకున్నాడు. కొనెల్లా పుత్రకళానికి తోడు చక్కాల్తావంటో కుమిరిపోయింది.

రాముడు వెళ్ళిపోయిన అర్ధ రోజు రాత్రి, తన బాధ కొన్ని మందిలలో ఉన్న దినగా దశరథుడికి తన చెప్పినాది వ్యత్యాసం జ్ఞాపకం వచ్చింది. ఇంకా కొనెల్లాను పెళ్ళాకన వూర్తమీ దశరథుడు పుత్ర శోకం మరణించెట్లుగా ఒక ముని వల్ల కావం పొందాడు. అప్పడాయిన కొనెల్లాను ఆ సందులను గురించి చెప్పాడు.

ఆ రోజులలో దశరథుడు యువ్యసంధి అయ్యాడు. అయినా చివ్వుయను ఒకటి దానిం గురి చేసి కొట్టుటలో చాలా వెచ్చించెడి. ఈ ఒకటి వెచ్చిన్నాన్ని అయినా వెచ్చుకునేవాడు. అందువలన యువసంధి

చందమామ

చంద్రుడు గురి చేసి క్షిప్రమైన వానం ఒకటి పదిలాడు.

మరుక్షణమే మనవి ఆశ్చర్యం మి
రించింది. "అయ్యోయ్యో, తమస్సు చేసు
కునే మా తోటివాళ్ళు మీద ఈ వానం పడటం
మీరుబ? నేను ఎవరికి అవకాశం చెగమ?
నిన్ను కనిపించానికి ఏం అభిప్రాయం?
ఎవరేగాని, ఒక్క భావంతో మూడు
ప్రాణాలు తీశారే! నేను పాతే, ముసలి
వాళ్ళు, గుడ్డి వాళ్ళు అయిన వాళ్ళు
దండ్రు లెంతకాం పడుకున్నారు? ఎలా
బతుకుతారు?" అన్న మాటలు చోరమడి
చెవులపడ్డాయి.

అయిన దగ్గరికి వెళ్ళి చూసేసరికి తన
బానిం తగిలి ఒక ముని కుమారుడు కొలను
ఒడ్డున బాధతో గిరిగిం తాదిపాతున్నాడు.
అతడు నీటిలో మునిగిన పాత్ర వక్కనే
వది ఉంది.

మరిపోయి, చిన్నా కాలా ఆడక ఎది
బడి ఉన్న వశోరతుడితో ఆ ముని
కుమారుడు, "ఎందుకు చెంది పాడు వని?
నే నిక్కడ ఉన్నట్టు చా తండ్రికి పిచే వెళ్ళి
చెప్పు. లేకపోతే అయవకు తెలిసే మార్గం
లేదు. వెలిసిదా అయిన చాలేదు. బాహం
బాధగా ఉన్నదంటే నీరు తగులు బాదామని

ఉన్న చోరమడు తరుచు రాత్రివే
నరమా నీటి తీరానికి వెళ్ళి, అక్కడ
వస్తే మృగాలు నీరు తాగడానికి వచ్చే రెప్ప
కనిపెట్టి పడిపోతే చాట్టుని, ఏటి
చంద్రుడు బట్ట బానిం వేసి పిమగులనూ,
నింహలనూ, ఇతర మృగాలనూ వేచాడుతూ
ఉండినాడు.

ఇలా ఉంటూ ఒకపారి, వానకాలంలో
రాత్రివేళ చోరమడు గాతాంధ కారంలో
మృగాల తనం నివసించిన పాంది
కూడున్నాడు. ఆ పడుపుంలో నది నీటిలో
లుదియక ఉన్న వస్త్రతయాలిది. అతడి
పిమగు అయి అలలించిందమికుని చోరమడు

దేశమిది అడుగుల చప్పులు విని తన కొడుకే నిడుగుని ఆ తీరీరంలో ఉండే పుట్టుడు. "నాయనా, ఎవ్వరో అడగా ముందస్తు అనిరం వెళ్ళి వానిని శంక అంద్యం చేశామో? తోటిరిక రా! త్వరగా వీరు ఇయ్యాలి" అన్నారు.

"వేయి మీ అబ్బాయిని కాదు, దేశ రమిల్లి, కీక్రియల్లి," అంటూ, తన వాడుతో దేశరతుడు తాను చేసిందే మోరం కాస్తా ఆ పుట్ట దంపతులను వెప్పేశాడు. వారి దుఃఖానికి అంటు లేదు. 'దేశరతుడి నహమంత వందరూ తమ కడుకు కళ వరం వర్తకు వెళ్ళి, దాని మీద వది వర్త పెట్టున వెళ్ళారు.

మువలీ ముని దేశరతుడితో, "నా కున్న ఒక్క కొడుకును అకారణంగా చంపి మీకు తీరని పుత్రకొకట కలిగిందావు గనక నివుకూడా పుత్రకొకంటోనే మరణండా యి వెన్ను కప్పిన్నాను," అన్నారు.

తరవాత ఆ పుట్ట దంపతులు తమ కడుకు చితలోనే చాలా చనిపోయారు. ఎన్నడో ఇరిగిన ఈ దంపతుల దేశరతుడికి కాప్పడి. తన అయిదువై తిరిశాయే పోలో, జ్ఞానకం వచ్చింది. తానిని అయిన కొనల్గుడు చెప్పాడు.

ఎన్ని నీ బాణం వాత విశ్వాను. ఈ వాత కలిపవ లేను, ముందు ఈ బాణం లాగి మిగి వెళ్ళు," అన్నారు.

ఉరవాడు తాదపది పోతున్నాడు, బాణం లాగేస్తే వస్తాడేమోనని దేశరతుడు ముందు ఉటవకాయించినా, ఎవరకు ఆ కుడవది ప్రాచ్యులం మీదనే బాణం లాగేశాడు. వెంటనే ముని కుమారుడు ప్రాణాలు పడిపోడు.

తరవాత దేశరతుడు ఆ ఉరవాడి ప్లాతిలో నుండి ముందుకుని, అతడు చెప్పిన వానినే అతని తలి దండులుంటే మిగి దానికి వెళ్ళాడు.

నిజమేనా? అని అడిగింది.

కౌసల్యతో మాట్లాడుతుంటేగానే దళ దళమీరి చూపు మందగించింది. శ్రమంగా శ్రమగా కృతకంగా పోయింది. బుద్ధి వెకబడే పోయింది. అయితే రామన్న కేకలు పెడుతూ, కైకెయిన పిడుకూ అర్ధశాస్త్రవేద ప్రాణాలు వదిలారు. అది కామకు బయలుదేరి వెళ్ళిన అదే రోజు అర్ధశాస్త్ర. అ సమయానికి అంతుపైక స్త్రీ బందరూ, కౌసల్య సుమిత్రలు నిహితం, నిద్ర పోతున్నారు.

కాక మరణించిన సంగతి మధ్యాహ్నం తిరిగివచ్చిన అంతాపైర కాంతలును తెలియ చేయి. అంతుపైరలో 'కొకాడు' సాగినాక పై వారికి అడిగిన సంగతి తెలిసింది.

పుట్టిలోనే పనిమీద మొదలైనవారు పచ్చాదు. దళమీరికి అంత్యక్రిమిలు బలవహానికి అయినకొడుకులలో ఒక్కరైనా దగ్గర లేకు. రామలిక్ష్మిలు అరణ్యానికి వెళ్ళారు. భరత శత్రుఘ్నులు భరతుడి మేనమామ అయిన కేకయరాజు ఇంట ఉన్నారు. అందుచేత దళమీరికి కిరిరాష్ట్ర కైలంట్ అంటారు.

నిర్భాష్టకు, విజయకు, జయంతుకు, అశ్వకు, నందకు అనే వారిని పిలిచి పనిమీద వారికే, "మీరు వేగంగల గుర్రాల

మీ కేకయ రాజుంటే కాబట్టి సాగి వెళ్ళండి. భరతుడికే ఇక్కడ బల ముఖ్య కార్య మున్నదని, మేము ఇప్పున్నామని చెప్పండి. మీరు అతనికే రామకు అదంతా వెళ్ళిన పృథ్వింతుగాని, రాజుగాని పనిపాయిన సంగతిగాని చెప్పనె వద్దు." అని చెప్పి, భరతుడికి మేలిమి వస్త్రాల్నా, అధరవాల్నా ఇచ్చి పంపాడు.

వాళ్ళు అనేక వరుణా, వర్షకాలా దాటి, వర్ష ప్రదరాజం చేసి, భరతుడి మేనమామగారి దేశం చేరి, అతని మేన మామగూ, తాతగారికి కానుకలుగా తెచ్చిన వస్త్రాభరవాలు భరతుడికి అందించి,

చంద్రమామ

పనిమీదు చెప్పేమిట్టే మాటలు అదే విధంగా చెప్పాను.

భరతుడు పెద్దవాళ్ళ అనుమతి తీసుకుని, అయోధ్య నుంచి తన కేసరి వచ్చిన వారి వెంటడి, పెద్ద బలిగంతో సహా బయలుదేరాడు. మిగిలిన పరివారాన్ని నింపాదిగా వెనక రానిచ్చి, భరత శత్రుఘ్నులు రథంలో ముందుగా అయోధ్యా నగరం చేరుకున్నారు. వారు ఏడు రోజులు ప్రయాణించారు.

మాతలు అయోధ్య నుంచి వచ్చిన రాత్రి భరతుడికి ఒక పీడ కల వచ్చింది. అది వచ్చినప్పటి నుంచి అతని ముసుగు ఎడో అందోకరంగానే ఉన్నది. అయోధ్య ప్రవేశించగానే అతని అందోకర తిరిగి వచ్చింది. ఎందుకంటే నగరంలో పాధారణంగా ఉండే గుళ్ళాహారా, ఉల్లాసమూ లేవు. జనం నిద్రపించి నిష్క్రమిస్తారు. నగరం పొడు పడినట్లున్నది.

భరతుడు ముందు తన తల్లిడి సగరుకు వెళ్ళి అక్కడ ఆయన కనిపించక పోయే నరలి తన తల్లి ఇంటికే వచ్చాడు. కొడుకుడు చూస్తూనే కైకెలు ఆననం మీదినుంచి లేచి, తన కాళ్ళకు నమస్కారం చేసిన భరతుణ్ణి తన చెంత కూర్చోబెట్టుకుని కుకల ప్రశ్నలు చేస్తూ, "నిన్న బయలుదేరి ఎవ్వాళ్ళయ్యాంది, నాయనా? నీ మామ, తాత కేమంగా ఉన్నారా? నీకక్కడ సుఖంగా ఉరిగిందా?" అని ప్రశ్నించింది.

భరతుడు అన్నిటికీ సమాధానం చెప్పి, "అమ్మా, నాన్న గారిక్కడ? పెద్దమ్మ కొనర్థా ఇంట ఉన్నారా? నే నాయన కాళ్ళకు మొక్కిరి!" అన్నాడు.

"ఆయన పెద్దల్లో కలిసిపోయాడు, నాయనా." అంటూ కైకెలు వాపు కుంపు వచ్చింది. ఈ మాట విన్నగానే భరతుడు కుప్పకూలి పోయాడు. కైకెలు అతన్ని తీరితించి యిత్నించింది.

5. తైమూర్ సమాధి

తైమూర్ (లెక తామూర్) ప్రపంచయోధులలో ఒకడు. ఇతను ఇండియా, పర్షియా అలెయా మైసర్లలోని అనేక ప్రాంతాలను జయించాడు. ఇతని శాసనాన్ని సమర్థింపబడి. 1405 లో ఇతను చనిపోగా ఇక్కడనే అతని సమాధి చేసి ఒక కట్టడం నిర్మించారు. ఈ కట్టడం పేరు గుర్తి తమిర్. దీనిపై రంగు రంగుల మింగాజీ ఉన్నది.

ప్రశ్నోత్తరాలు

1. డి. వి. నాదరావు, కారంగనూరు

దండనవుడు శ్రీ. పూ. 326 లో రాజ్యము చేసి యాంధ్రవచ్చు నన్నాడు. అతని కుమారుడు నందుసారుడు శ్రీ. పూ. 302 లో రాజ్యము చేసి యాంధ్ర వచ్చు నన్నాడు. వారిలో ఎవరు ముందు రాజ్యము చేసినది అర్థము కాలేదు.

క్రిష్టి పూర్వము నెక్కిరిది సంవత్సరాల వంశాన్ని వెలిక్కు వెక్కిన శాస్త్రి పెరుగుతుంది, ముందుకు వచ్చిన శాస్త్రి తగుతుంది. శాస్త్రదగుప్తువే ముందు రాజ్యం భావం.

2. కుమారి తల్లూరి సితాదేవి, ప్రత్తిపాడు

మా కథలు సేలో ప్రయతన మయినచో ఆ నెల నిపు మా ఇంట్రికి తురికే వస్తావా ?

కొంత వ్యతన నివాసరా !

3. పి. రత్నమూర్తి, తుంగనూరు

అన్నయ్య, నిన్ను నేను కొంటాను, చదువుతాను, అందిస్తాను, కాని నిపు నా స్నేహకుల పెద్దకు పోతే నాకు దక్కనే దక్కవు. కొంటాను కారణం నువ్వా ? నా స్నేహకురా ?

ఎవరూ కాను, మీరే !

4. జి. మురళీదరరావు, హైదరాబాదు

మొన్న మా కన్నడ మిత్రులకాయన "చందమామ" ను గురించి తెగ పొగడి, కొద్ది రోజుల్లో వారి అభిప్రాయం పొందించినదన్నాడు. మరి మీ అభిప్రాయమేమిటి ?

కొద్ది రోజులులో అయిన ఉదాహరణ 14, 15 ఏళ్లవే అయి ఉంటుంది. "చందమామ" ప్రారంభించినప్పటి నుంచి ఈ నాటి దాకా అభివృద్ధి చెందుతూనే ఉన్నది. పాఠకుల అభిప్రాయం ఉత్తరకాలము ఈ అభివృద్ధి నిరదేశం.

5. "భాస్కరశ్రీ", అనకాపల్లి

ఉత్పల పత్యనారాయణగారి గేయ రచనలు వేరు ప్రస్థకావ్యగా ఆద్యుయితే చాలా బాగుంటుందంటి.

"ఉత్పలమాల" అనే పేరుతో శ్రీ పత్యనారాయణగారి "గంగావతరణం", "క్షరపాగరమితనం", "శమంతకమణి" అనే మూడు గేయ కథలు బొమ్మలతో నడం అచ్చపు టిన్నాయి. త్వరలోనే ఇవి పిలిచి వెతుకుతాయి.

6. సయ్యద్ నజీయుద్దీన్, అయిబాపూరం

ప్రశ్నలు "చందమామ"కు సంబంధించినంత వరకే పరిమితం చెయ్యటంలో మీ ఉద్దేశం? భావని విజ్ఞానానికి సంబంధం గల ప్రశ్నలు అడగ కూడదని మీ ఆచిత్రాయమా?

ఎంత మౌనమూకారు. తెలుగు విశేషాలు పెచ్చుగా "చందమామ"లో కాదు చదివే విషయాలను గురించే ప్రశ్నలు వేస్తున్నారు. కన్నడ హితవులు వెళ్ళానిక విషయాలను గురించి పెచ్చుగా ప్రశ్నలు వేసి వెళ్ళానిక విషయాలు తెలుసుకుంటున్నాడు. తెలుగు పాఠకులు ఆచార ప్రశ్నలు వేస్తే మా కేమి అభ్యంతరం లేదు.

7. డి. ఈశ్వరశాస్త్రి, విజయవాడ

రామా కేతుచ్చలంబే బుగ్గేశకాస్త్ర రీత్యా ఏమిటవి? మూర్ఖ కుటుంబము లొనివేనా?

భూమి, చంద్రుడూ అస్తమానమూ సూర్యకాండలోనే ఉంటున్నాయి. అందుచేత వాటి వెంట వాటి నిడలుకూడా ఆకాశంలో ఉంటున్నాయి. ఈ నిడలే రామా కేతు ఫల. వీటిని చాటుగ్రహ అంటారు. భూమియొక్క నిడ ధ్రువంపై పడితే చంద్ర గ్రహణం. చంద్రుడి నిడ భూమిపై పడితే సూర్యోగమయింది.

8. ఎం. ఆర్. వాసుదేవ, సిరిసిల్లూరు

అయ్యా, మనం తెలుగు "చందమామ"లోని పార్వతీ కల్పానమునన్నా, కన్నడములోని పార్వతీ పరిణయమున్నూ చదువుతాము. తెలుగులోని రససాకం కన్నడములో అట్లానే ఉన్నది. కాని తెలుగు మహాకవిగారి పేరు కన్నడంలో లేదు. చాహముకాదా?

కాదు. కవిత్యం అనేది కన్నడం చేసేదికాదు. శ్రీ రామకు ఆ బాషలో కవితాధార స్పృష్ట కావలసినది. అందుచేత కన్నడ చందమామలో కన్నడ కవిగారి పేరు వేస్తున్నాము.

అవినాది
పొందిన వ్యాఖ్య

అవినాది పొందిన వ్యాఖ్య

అవినాది పొందిన వ్యాఖ్య
చి. జి. వి. గుప్త, మద్రాసు-1

జనాభా
పొందిన వ్యాఖ్య

పరిశ్రమగా కృతి నైతి

సంపాదకుని
జి. జి. కె. గుప్త, మద్రాసు-1

క్షణిక వైరాగ్యం ★

[రామకృష్ణ కథ]

పిశాచుడు మిట్ట మధ్యాహ్నం చేత ఒక ముసలివాడు పెద్ద కట్టల మోపును మోసుకు వస్తున్నాడు. అసలే ముసలి వాడు కలహిస్తుడు. ఎంత మండి పోతున్నది. నెత్తిమీది బరువు భారంగా ఉన్నది. వాడక చెట్టు నీడ చేరి, మోపు కింద వేసే, చతికిల బడి ఆయాస వదులూ, "ఓ మృత్యుదేవతా! ఏమైనా రారాదా?" అని అక్రొకిలవాడు.

చెంటచే యశుధర్మరాజు వాడి ఎడట ప్రత్యక్షమయిందా. యశుధర్మ రాజు ఆకారం చూడగానే ముసలి వాడికి చక పుట్టుకు వచ్చింది. ప్రాణ

భీతి కలిగింది. వాడు తన ఎడట ప్రత్యక్షమైన ఆకారంతో, "ఎవరు, వాబా, మీరూ?" అన్నాడు.

"నన్ను పిలిచావుగదా, అందుకని వచ్చాను. నేను మృత్యుదేవతను. నీకు వచ్చిపోవాటని తుంట చెప్పు తీసుకు పోతాను," అన్నాడు యముడు.

"అయ్యో, వాబా! నన్ను తీసుకు పోమ్మని కాదు నేను నన్ను పిలిచినది. ఇక్కడ ఎవరూ కనిపించలేదు. ఈ కట్టల మోపు ఎత్తుకోవటానికి సహాయం చేస్తావేమో నని పిలిచాను," అన్నాడు ముసలివాడు యముడితో.

పోటో వ్యాఖ్యల పోటీ :: బహుమానం రూ. 10 లు

ఈ పోటో వ్యాఖ్యలు 1962 జూన్ నెల సంచికలో ప్రకటించబడును.

* పై పోటోను నేరీయ వ్యాఖ్యలు ఒక్క మాటలోగానీ, పన్ను రాశ్యంలోగానీ కావాలి. (రెండు వ్యాఖ్యలకూ సంబంధం వుండాలి.)

* ఎన్నికల నెల 20-వ తేదీ లోగా వ్యాఖ్యలు మాకు చేరాలి. తరువాత చేరి వ్యాఖ్యలు ఎంత మోతమూ పరిశీలించబడవు.

* మాకు చేరిన వ్యాఖ్యలలో బహుత్వముగా వున్న సెట్టుకు (రెండు వ్యాఖ్యలకు కలిపి) రూ. 10/లు బహుమానం.

* వ్యాఖ్యలు రెండు పోస్టుకార్డులైన వ్రాసి, ఈ అక్షరముకు పంపాలి. చందమామ పోటో వ్యాఖ్యల పోటీ, మైద్రాసు-26.

ఏప్రిల్ నెల పోటీ ఫలితాలు

మొదటి పోటీ : ఉదయము నిండగ వరక

రెండవ పోటీ : పదిలముగా కైది వైతి

మనీషికాదు, బి. గోపాలకృష్ణ గుప్త.

నెం. 25, వరద ముత్తయిప్పన్ స్ట్రీట్, మైదాను-1.

బహుమతి మొత్తం రూ. 10/- ఈ నెలాఖరులోగా పంపబడుతుంది.

అట్ట చివరి బొమ్మ

యెప్పుడం బడుగుతూ ఉండడంత కాలమూ సంబంధం దృశ్యరూపితక యుక్త విశేషాలు తెలుపుతూ వచ్చాడు. తన మామగారు కొడుకులూ వచ్చి పోయాడని వివరగానే దృశ్యరూపితక కోరికవలనై వచ్చి తప్ప వదిలిపోయాడు. సంబంధం బాధనను లేస్తూ, "నీ కొడుకు రెనా? పట్టెనిమిది అక్షరాలను సెనకే పడూ ప్రపంచంలో ఉన్న మోటులందరూ నాగే పోయారు. అందరికీ ప్రేత కార్యాల చేయాలి." అని చెప్పారు.

విడుదలయ్యేటా దృశ్యరూపితక తుదకు, సంసారం ఏటువంటిదో తెలుపటానికి ఒక ఉపమానం చెప్పాడు. ఒక బ్రాహ్మణుడు ఒక శారదినే ప్రేమించాడు. అందులో భయం కలగడం వంటున్నటుంది వివేకంగా అయివున్నాయి. ఒక రాక్షస స్త్రీ అతని వెంటవడింది. అమెను తప్పించుకుని అతను చాలిలేని ఆ పనిలో పరిపాతూ ఒక నూతిలో పడ్డాడు. దాని పైనే తీగలు అల్లుకుని ఉండడంచేత అది అతనికి కనిపించ లేదు. ఆ తీగలకు కాళ్ళు తగిలుకుని అతను పొంపం పడిపోయిందా తల ఏదియినాగా వచ్చాడాయ. ఆ స్థితిలో అతనికి మరికొన్ని ప్రమాదాలు ఎదురయ్యాయి. దానిలో ఒక నూతి వర్షం ఉన్నది. దాని పై భాగంలో ఒక బ్రాహ్మణదస్త్రం పడుగు కనిపించింది. దాని పైనే ఉంటే ఒక చెట్టునిండా నీటి వల్లూ, దాని నుండా పొతుల్లా తలవడిగలా ఉన్నాయి. ఆ తల వల్లూల నుంచి తల వల్లూల వల్లూగా కారుతుంటే ఆ బ్రాహ్మణుడు చాలిని అతనిగా తాగిపోగాడు. ఎంత తగినా అతనికి అంకా కాగాలన్న అగో తప్ప జీవితం పడ విముఖత్వం ఎంత మూతమూ లేదు!

విడుదల ఉపమానం చెప్పి, "రాజా, మనవియింక రోజులైన కోరికలు అదే విధంగా ఉంటాయి," అంటూ తత్వబోధ చేశాడు. కాని ఈ వేదాంతంతే కూడా దృశ్యరూపితకే పులికొకడ తగ్గలేదు. అప్పుడు వ్యాస మహర్షిని వచ్చి అలా చెప్పాడు:

"ఒకప్పుడు నేను ఇంద్రునివకు వెళ్ళాను. అప్పుడే భూదేవికూడా వచ్చి చేవతలతో తన భారం తగ్గించుకుని మొరొచ్చుకున్నది. అప్పుడు వెట్టుమూర్తి అమెతో, నీ కడుపున దుర్బోధనుడు తల అంతో జన్మించి భూదారం తీర్చగలడని చెప్పాడు. పాండవులు నీకు ప్రేమల చేశారని వాటిపై పగ పెట్టుకోకు, నీ పింట్ పాండవులకు చాలా ఇష్టం."

ఈ మాటలతో కొంత తుదకు పొంది దృశ్యరూపితక గాంధారిని, ఉంటని ఇతర అంతః పుర స్త్రీలనూ వెంట బట్టుకుని యత్నరంగానికి బయలుదేరాడు.

దారిలో దృశ్యరూపితకే కృష్ణ దృశ్యరూపితకామలు ఎదురయ్యారు. వాడు గాంధారి దృశ్యరూపితకే తాము మూతమే యుక్తంలో తానక పిగిలమని, గడదిన రాత్రి ద్రువమిది కొడుకులనూ, బ్రోపడి కొడుకులనూ హతమాత్తామని చెప్పి, పాండవులకు విక్కడండా పారిపోకున్నామని నెలపు పుచ్చుకున్నాడు. తరవాత వారు వదిలిపోయారు. కృష్ణుడు పుస్తాన పురానికి వెళ్ళాడు, కృతవర్మ తన భోజన చేశానికి వెళ్ళిపోయాడు, అశ్వత్థామ వ్యాసుడి అగ్ర భూనికి వెళ్ళాడు. అక్కడే అతను పాండవులకు దొరికిపోయారు.

రాగిణి సౌందర్య రహస్యం...

‘మనోహర చర్మసౌందర్యమునకు
అనువైనది లక్స్’

గీతా రాగిణి
సౌందర్యమునకు
అనువైనది.
రాగిణి సౌందర్యం.

‘నాకు నచ్చిన సబ్బుకు, మెచ్చిన రంగులు!’

లక్ష్మి ఈ సబ్బును వినియోగించి రాగిణి.

హిందూస్థాన్ సాపిస్ కంపెనీ

L.T.S. 113-XXX TL

హామిల్టన్

బ్రాష్ ఆమలా

కేశవర్ధక్ ఫ్రైలం

హామిల్టన్ బెండ్లీస్ లిమిటెడ్ ఎన్.ఎం.ఎం.

సాఫ్ట్వేల్

క్రేమోల్ ఇంక్

ప్రతివారికి ప్రసిద్ధయినది

శ్రీమద్ సైబెక్ లి., నాంబూరి-16

7/6

Pratibha-62-1 Tel

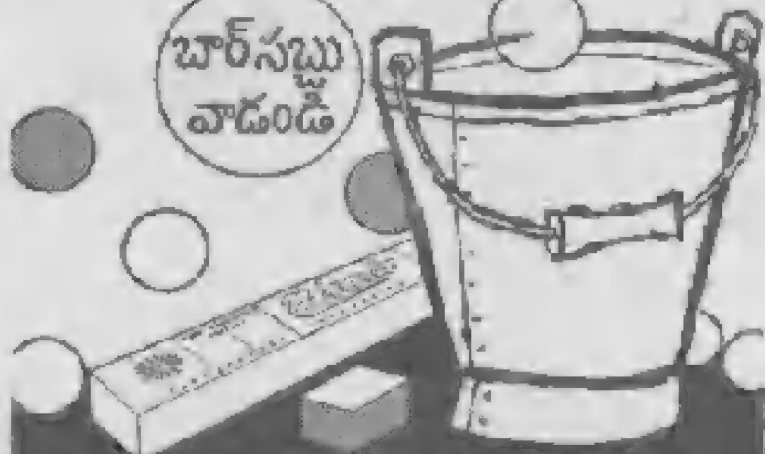

బట్టలను
ఎంతో
శుభ్రముగా
ఉతుకుండుటకు

నిరాల

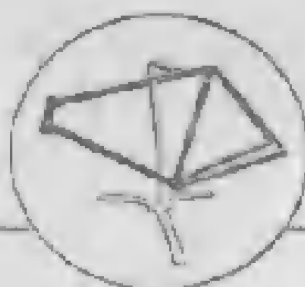
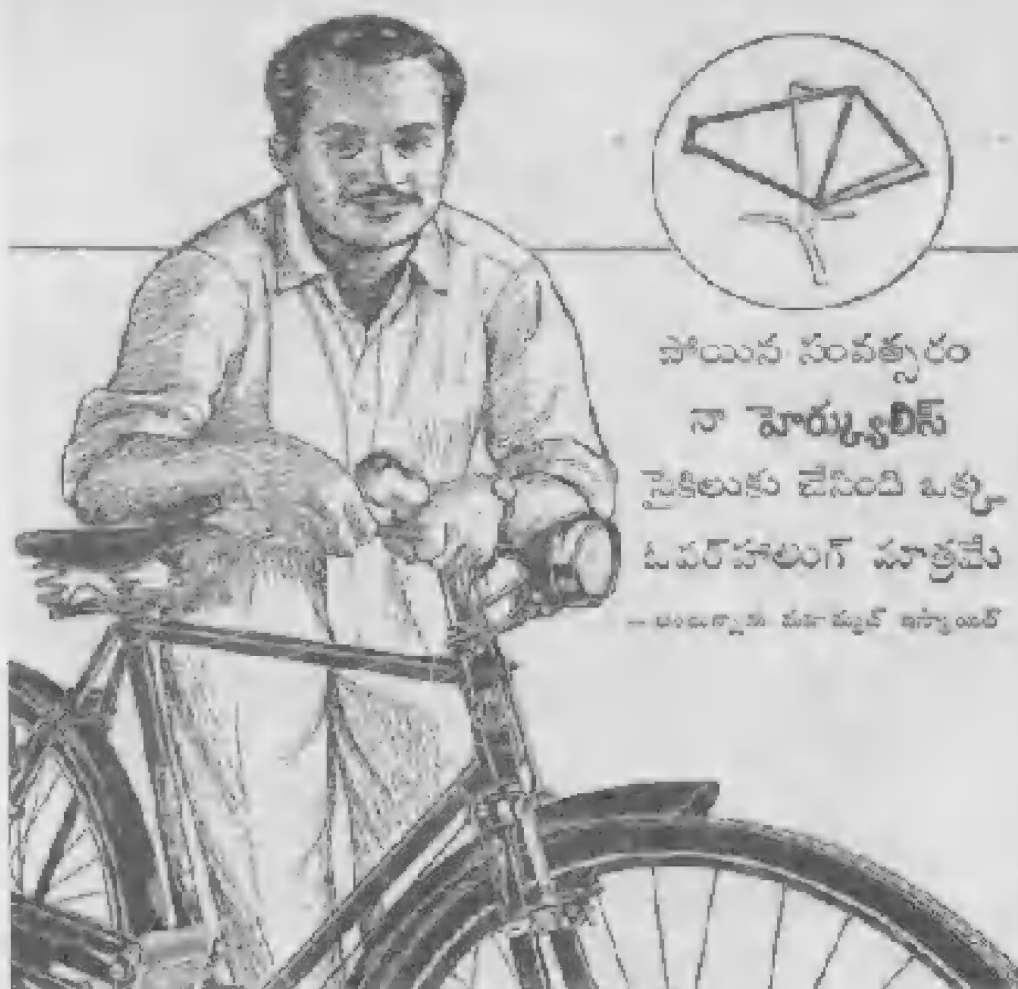
బార్ సబ్బు
వాడండి

చింతాపూర్వకముగా ఉపయోగించండి. కర్మాటం.

వి.వి.ఎ.

పోయిన సంవత్సరం
నా హెర్క్యులిస్
నైకిలుకు చేసింది ఒక్క
షివర్ హుల్లింగ్ మాత్రమే
— అంబిక్వాలి నూ-బుక్ ఇన్స్ట్రయర్

అంబిక్వాలి నూ-బుక్ ఇన్స్ట్రయర్ నా హెర్క్యులిస్
అక్కడ పెట్టేడు.

ఈ బోకర్లో వయోరమ్మి నైక్స్లో హెర్క్యులిస్
అమ్మి బ్రతుక్కుంది. ఇంబిక్వాలి నూ-బుక్ పెట్టేడు, అమ్మి
ఫోంగోవా కలిగిన క్రెడ్టాగోవో అని వయోరమ్మి
అనుకోంది. ఇంగువోని గ్రేట్ గోమూ అమ్మిక్వాలి
నైక్స్ అమ్మిక్వాలి. అంబిక్వాలి కోరికల క్రెడ్టా
నూ-బుక్ హెర్క్యులిస్ నూ-బుక్ వాడుకోవచ్చును.

నైక్స్: సి. జి. నైక్స్ లో అంబిక్వాలి, అంబిక్వాలి - నైక్స్

HW/MC/4 1984

హెర్క్యులిస్

ఇది వద్ద నైకిలు కాదు
జీవితకాలపు నేర్పం

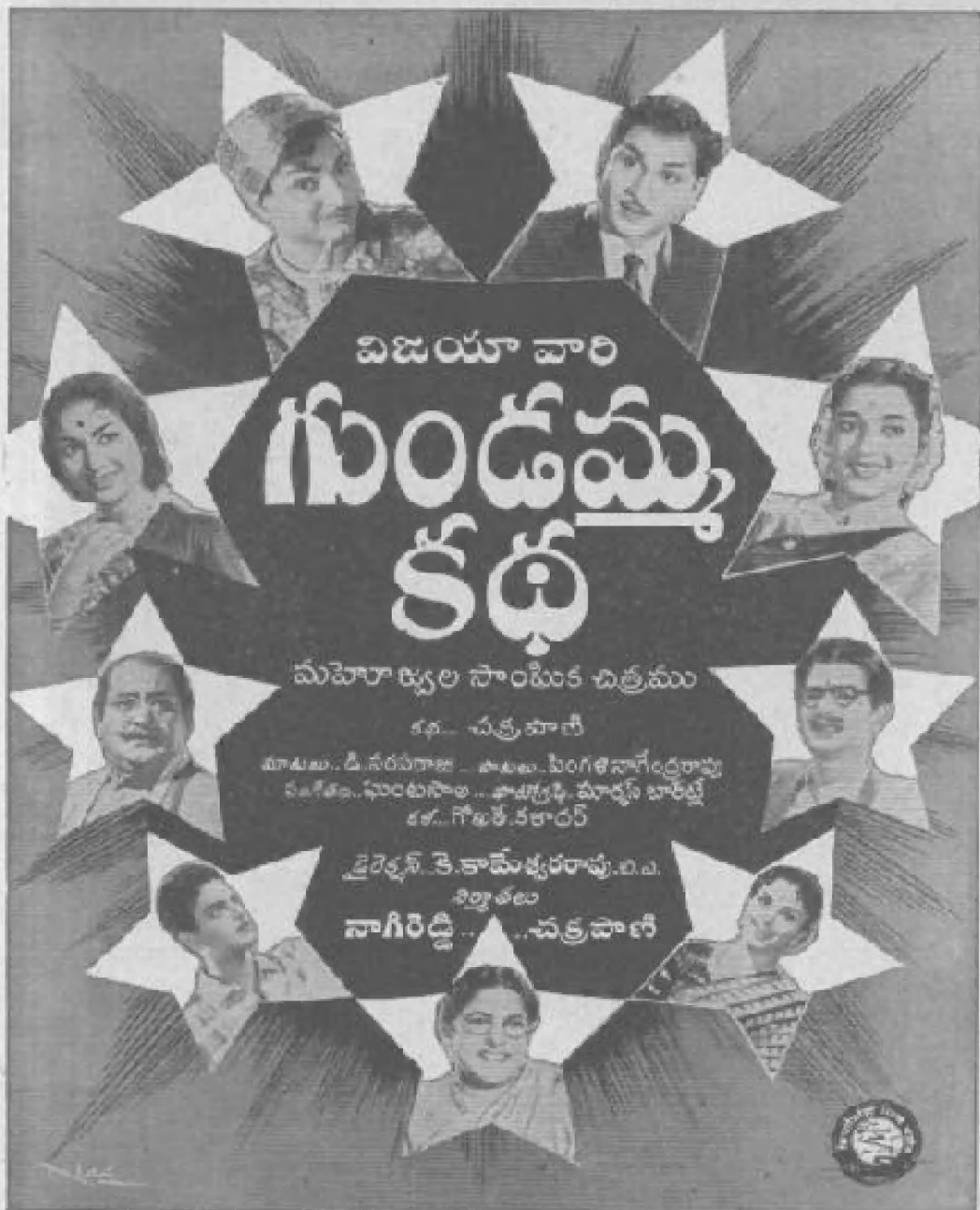

"సుందర్య కథ" లో
ఒక దృశ్యం

“గుండమ్మ కథ”లో
అంతా పాల్గొందాం

విజయా వారి
గుండమ్మ
కథ

మహిళా క్షుల సాంఘిక చిత్రము

కథ... చిత్రపాణి

నాటకం... డి.వేదవర్ణం... నాటకం... పింగళి నాగేశ్వరరావు
 సంగీతం... ఘంటసాల... ఛాన్సలర్... మాధవ్ బాబ్ట్
 కళ... గోకుల కళాధర్

డైరెక్షన్... కె.కామేశ్వరరావు... రి.ఎ.

నిర్మాతలు

నాగిరెడ్డి... చిత్రపాణి

WITH AN EXPERIENCE OF
OVER 25 YEARS

THE
B. N. K. PRESS

PRIVATE LIMITED,

"CHANDAMAMA BUILDINGS"

MADRAS-26 (PHONE: 88851-4 LINES)

OFFER
BEST
SERVICES

IN

COLOURFUL PRINTING &
HEAT BLOCK MAKING

*

FAMOUS FOR PRECISION
AND PROMPTITUDE

